

Lauris Gundars

"STĀSTS PAR KAVALIERI DE GRIJĒ

UN MANONU LESKO"

/pēc Fransuā Prevo/

Darbojas:

Kavalieris de Grijē

Manona Lesko

Tiberžs - abats

Lesko kungs - Manonas brālis, gvards

de Grijē kungs - kavaliera tēvs, augstmanis

Grāfs de M.

Marķīzs de A.

Abats - Senlazāra pārmācības nama priekšnieks

Mūks - pārmācības nama apsargs

Gvards

Meitene - marķīza de A. mīļākā

Jaunās Orleānas gubernators

Sinnelē - viņa krustdēls

Jaunās Orleānas trimdinieki

Ielasmeitas - arī trimdinieces

Zaldāti, sulaiņi, istabenes Parīzē.

XVIII gs. vidus.

I CĒLIENS.

1. aina.

Nesen dibinātā Jaunās Orleānas trimdinieku kolonija "jaunajā" Ziemeļamerikas kontinentā. Jaušams nemierīgā okeāna tuvums. Osta. Vecu silķu mucu aizvēnī sēž noskrandis, izspūris cilvēks. Tas ir kavalieris de Grijē. Vien ieskatoties var nojaust, ka viņš vēl ir gluži jauns vīrietis. De Grijē skatiens vērsts uz iekšu. Viņa ķermenis, šķiet, darbojas neatkarīgi no paša, turklāt ikkustība ir kūtra, acīmredzami apziņai lieka. Var šķist, ka kavalieris nav pie pilna prāta.

Pēkšņi no ēnas iznirst trīs vīri - Gubernators un divi plecīgi trimdinieki. Pēc Gubernatora pavēles abi trimdinieki klusītēm lavās klāp de Grijē. Vienam no viņiem rokās trako krekls. Vīri metas kavalierim virsū. Viņš nepretojas. De Grijē tiek iestīvēts krekļā. Visbeidzot pienāk arī pats Gubernators.

Trimdinieks./izbrīnīts/ Viņš nemaz nepretojās!..

Gubernators. Mēs vienkārši pamatīgi pārsteidzām viņu, vai ne?!..

Kavalieris klusē. Viņš veras garām Gubernatoram. Uznāk arī Sinnenē, ar bandžo rokās.

Gubernators./ļoti skaļi, de Grijē/ Šodien atiet kugis uz Franciju!!!

Trimdinieks. Viņš taču ir kuris. Un mēms.

Gubernators. Neesmu pārliecināts, neesmu pārliecināts... Vediet viņu uz kugi!

Trimdinieks. Viņi vēl izkraujas.

Gubernators. Vediet! Tikko beigs, lai viņš būtu pirmā atpakalkrava!

Es pārbaudīšu!

Sinnelē. Kad vedīs augšā uz kuga, es beidzot nolaidīšu viņu no kātiem. Tu, krusttēv, pat vari uz kādu nedēļu mani iesēdināt.

Gubernators. Izbeidz mani kaitināt!

Sinnelē. Es runāju pavisam nopietni.

Gubernators. Tad aizveries! Un vispār - tinies atpakaļ uz krogu!

Sinnelē. Viņi mani sūtīja uzprasīt, kāpēc tev ir bail no šitās oāļa pakājas?..

Gubernators. Bail? Bail!.. Kas tev to teica?! /pēkšņi pļaukā sasais-
tīto kavalieri, kurš pilnīgi nekā nereaģē pat uz sitieniem/ Bail, ja?!

Sinnelē. Stiprāk, stiprāk! /nodemonstrē uz de Grijē/.

Gubernators. Izbeidz!!!

Sinnelē. Kas par lietu? Es aizskāru jūsu dvēseli, kungs?..

Gubernators pēkšņi šķel stipru pļauku Sinnelē.

Gubernators. Kāds nelabais man tevi ir pielaulājis?..

Sinnelē. Toreiz viss bija likumīgi, gubernatora kungs, un to zina visi!.. Tu vienkārši paliec vecs...

Gubernators./trimdiniekiem par de Grijē/ Vediet viņu prom, kuņas bērni! Prom!!!

Pēkšņi kāds nāk. Gubernatora skubināti, trimdinieki aizslēpj
de Grijē aiz mucām. Nācējs ir Tiberžs. Šoreiz laicīgās drēbēs.

Viņš nopriecājas, ieraudzījis cilvēkus.

Tiberžs. Dievs lai jūs svētī, kungi! Jūs esat vietējie?

Gubernators. Ko vajag?

Tiberžs. Es tikai gribēju zināt, vai te tālāk ir vēl kāds nams?

Gubernators. Kurš muļķis tev to teica?

Tiberžs. Es meklēju kādu savu draugu. Man ieteica nākt šurp./Guber-
natoram/ Redzu, jūs esat cienījams cilvēks, varbūt jūs varētu man

līdzēt? Esmu Sensilpīcijas baznīcas abats. Atbraucu ar šo kugi un gribētu paspēt uz to atpakaļ.

Gubernators. Ko jūs meklējat?

Tiberžs. Savu nelaimīgo draugu kavalieri de Grijē.

Pēkšņs klusums.

Tiberžs. Redzu, jums viņš ir pazīstams?

Gubernators. Nemaz arī ne...

Trimdinieki. Nē, nē...

Klusums.

Gubernators./pēkšņi/ Man ir liels prieks jūs šeit redzēt, abata kungs!

Tiberžs. Kur ir de Grijē?!

Gubernators. Atļaujiet stādīties priekšā - esmu šī draņķīgā kakta gubernators.

Tiberžs. Jaunās Orleānas gubernators? Kāda veiksmē! Tad jau jums būtu jāzina...

Gubernators. Būšu pagodināts uzņemt jūs savās mājās.

Tiberžs. Paldies, bet kugis...

Gubernators. Tas neaizņems daudz laika.

Tiberžs. Redzu, jums ir kas zināms par kavalieri! Viņš ir dzīvs?

Gubernators. Nē, protams, ka nē!.. Tas ir - mēs tādu nepazīstam!..

Sinnelē. Salti meli, abata kungs! De Grijē ir dzīvs... tas ir, ne īpaši, bet dzīvs...

Tiberžs. Runājiet, kungs, ātrāk!..

Tālumā atskan radziņa skaņas.

Trimdinieks. Viņi ir izkrāvušies.

Gubernators./Tiberžam/ Jums jāsteidzas! Gan jūs vēl sastapsiet jūsu draugu! Nākošais kugis būs tikai nākošgad!

Tiberžs. Es nesperšu ne soli no šīs vietas pirms nebūšu uzzinājis

nabaga kavaliera likteni! Kur viņš ir? Kas noticis?..

Klusums. Pēkšņi Sinnelē straujiem soļiem dodas pie mucām un izvelk sasaistīto de Grijē.

Sinnelē. Mēs taču esam vīri! Skatīsimies patiesībai acīs. Un nav jau arī vairs laika - kugis drīz aties.

Tiberžs./pēc brīža/ Bet tas taču nav kavalieris de Grijē...

Sinnelē. Ir gan.

Tiberžs. Ko jūs esat ar viņu izdarījuši?..

Gubernators. Atvainojiet, abata kungs, to viņš pats. Mēs, turpretim, cik nu spējam, pūlamies kavalierim palīdzēt. Tas, turklāt, ir arī mans galvenās amatpersonas pienākums.

Sinnelē. Tikai pateicoties mūsu sirsnīgajam gubernatora kungam šitais zēns vēl nav pagalam.

Tiberžs. Atbrīvojiet viņu!

Gubernators. Es jūs brīdinu, ka...

Tiberžs. Tūlīt pat!..

Gubernators. Lūdzu! Bet tad es noņemu no sevis atbildību, abata kungs.

Tiberžs pats metas kavalierim klāt un pūlas novilkt tam trako kreklu.

Gubernators. Mēs tikko bijām viņu sagatavojuši nosūtīšanai atpakaļ uz Franciju. Un es gribētu atzīmēt, abata kungs, ka tas ir pirmais gadījums mūsu kolonijas vēsturē, kad kāds tiek palaists no šejienes atpakaļ.

Tiberžs neklausās. Viņš aptausta atsvabināto kavalieri, pūlas izraisīt viņā kaut mazāko pretreakciju.

Tiberžs. Es esmu Tiberžs! Ti-beržs. Tavs Tiberžs...

Kavalieris nekādi nereaģē.

Gubernators. Mēs de Grijē kungu ārkārtīgi cienām, un ikbrīdī iedomājam par viņa izveseļošanos, tāpēc esam dziļi pateicīgi Dievam un

Viņa žēlastībai, ka Viņš ir parūpējies un atsūtījis tieši jūs izpessīt šo nabaga dvēseli un pavadīt uz mūsu svēto Franciju...

Nometas ceļos, kā pateikdamies, dod zīmi, darīt to pašu arī pārējiem - paklausā tikai trimdinieki. Pēkšņi kavalieris dziļi ievilka elpu un skaļi atkal to izpūš.

Tiberžs. Tu pazini mani?! Tas esmu es - Tiberžs!..

Gubernators. Ak, Dievs, apžēlojies!

Sinnelē./Tiberžam/ Atcerieties, jūs vēl atrodaties vietā, kur Francija ir tālu...

Gubernators./Sinnelē/ Paldies, dēls...

Tiberžs. Apklustiet taču!

Kavaliera saprāta "atdzīvošanās" ir bijusi mēnīga - viņš atkal stāv kā stāvējis, nejūtīgs un auksts.

Tiberžs, Ak, kāda dvēsele ir aizmigusi!.. /nometas ceļos de Grijē priekšā/.

Gubernators./atviegloti/ Lai slavēts Dievs!

Sinnelē. Tas Dievs gan ir viena varena lieta!..

Negaidīti Gubernators sit Sinnelē pa vēderu, tas, saliecies no sāpēm, arī noslīgst ceļos. Tiberžs lūdz Dievu latīņu valodā.

2. aina.

Parīze. Sensilpīcijas garīgais seminārs. Dzīvojamā telpa.

Stūrī pie krucifiksa nometies ceļos lūdzas seminārists de Grijē.

Viņš tērpies melnā abata sutanā. Ienāk Tiberžs, arī abata svārkos.

Tiberžs. Tas bija spīdoši! Pat eparhijas bīskaps jūsu runu paslavēja! Tādi panākumi nav vēl bijuši nevienam semināristam! Ja vien es drīkstētu, mans mīļais draugs, es jūs apskaustu, apskaustu, apskaustu!..

Īpaši bīskaps atzīmēja jūsu tēzi par bezaizspriedumu līdzcietību kā mūsu darba, mūsu gara darbības pamatnostādni!..

De Grijē joprojām nav vēl pat pakustējies.

Tiberžs. Kas noticis?

Grijē./pieceldamies/ Es lūdzu Dievu...

Tiberžs. Piedod!.. Bet tu dzirdēji, ko es teicu? Tas ir triumfs! /saver de Grijē, paceļ gaisā/ Apskaužami, apskaužami, apskaužami...

De Grijē strauji atbrīvojas.

Grijē. Jūs viņu redzējāt?

Tiberžs. Ko?.. Ak, bīskapu, protams. Viņš ir tik augstās domās...

Grijē. Tu redzēji viņu?!

Tiberžs klusē.

Grijē. Es neticēju savām acīm. Viņa bija ieradusies noklausīties manu runu?

Tiberžs. Jūsu vārds ir izskanējis jau pa visu Parīzi...

Grijē. Es atlavījos šurp caur krusteju. Šķiet, viņa gaidīja, vēlējās mani sastapt.

Tiberžs. Iespējams...

Grijē. Mīlais draugs, izejiet, lūdzams, un ja viņa vēl ir tur, pasaki, ka manis šeit nav!

Tiberžs./pēc brīža/ Es... es jau pateicu...

De Grijē apskauj Tiberžu.

Grijē. Jūs saprotat mani bez vārdiem!..

Tiberžs. Ir pagājuši jau gandrīz divi gadi - tādēļ es uzdrošinājos lemt jūsu vietā...

Grijē. Un pilnīgi pareizi, pilnīgi pareizi!.. Tiberž, vai jūs pamanījāt, ka es paplašināju savu šīsdiem s runu?

Tiberžs./atplaukst/ Protams! Es apbrīnoju, kā jūs spējāt tik rūpīgi izsvērtā tekstā iestarpināt vēl arī šo ekskursu aizspriedumu vēsturē.

Jums pat plakstiņš nenoraustījās. Es, turpretim, sēdēju kā uz adatām, galīgi nosvīdis, baidījos, ka vairs nespēsīt atgriezties atpakaļ pamattēmā... Jūs klausāties, mans draugs?..

Grijē. Saki, viņa noticēja?

Tiberžs. Kas?..

Grijē. Vai Manona noticēja, ka manis šeit nav?

Tiberžs. Mans draugs, arī es reiz jutu tieksmi pēc saldkairas baudas. Ne mazāk kā jūs. Bet debess tajā pašā laikā pamodināja mani arī noslieci uz tikumību. Un tad es vērsos pie sava saprāta, lai salīdzinātu augļus, ko dod viena un otra, un acumirkli ieraudzīju lielo atšķirību. Turklāt, varu liecināt, debess neliedza man savu atbalstu...

Grijē./pārtrauc/ Vai viņa ir prom?

Tiberžs. Bet, mans draugs, aiziedama pie cita, viņa taču pati jūs noveda tēva rokās, tikai viņas dēļ jūs esat gandrīz gadu sēdējis mājas ieslodzījumā, un tieši šīs mocības ir novedušas jūs šajā cellē, pievērsušas Visaugstākajam...

Grijē. Arī to jūs uzskatāt par sodību?

Tiberžs. Kā gan jūs varat, mans draugs?..

Grijē. Piedodiet. Bet vai tu esi pārliecināts, ka viņa ir jau prom?

Tiberžs. Protams!.. Mīļais draugs... /skauj de Grijē, taču tas vairās/.

Grijē./pēkšņi, nevajadzīgi skaļi/ Mans dzīvesveids būs vienkāršs un kristīgs. Es nodošos zinībām un reliģijai - tas nemaz neļaus man domāt par kaut ko citu. Es nicināšu to, par ko vairums cilvēku jūsmo, un, kad es jutišu, ka mana sirds ilgosies vienīgi pēc tā, kas tai liksies tās cienīgs, man nebūs vairs nedz kārdinājumu, nedz iegribu!.. /atkal no metas ceļos krucifiksa priekšā/.

Tiberžs./aizkustināts/ Es iešu vēlreiz... ja jūs tā vēlaties. Lai gan esmu pārliecināts, ka viņa ir jau prom./iziet/.

Kad Tiberžs ir prom, de Grijē pieceļas un nedroši dodas uz pre-

tējo pusi. Negaidīti viņam pretim iznāk Manona Lesko.

Manona. Beidzot viņš ir prom!..

Grijē. Jūs... jūs dzirdējāt mūsu sarunu?

Manona. Biju spiesta to noklausīties. Es nācu caur krusteju, redzēju, kā jūs tur nozudāt...

Grijē. Es... es patiešām nevēlos ar jums tikties. Pēc visa tā. Nekad.

Manona. Es neesmu nākusi taisnoties par savu neuzticību...

Grijē. Ko tad jūs gribat?

Manona. Vairs neko...

Metas skaut de Grijē. Arī viņš mirklī apkampj Manonu.

Grijē. Ak, neuzticīgā... neuzticīgā... mēs nedrīkstam vairs tikties, viss ir pagājis, viss mainījies.

Manona. Ak, cik bieži gan esmu ilgojusies, lai jūs mani tā nīstu! Bet vai es patiešām biju pelnījusi arī jūsu divus gadus ilgo klusēšanu?

Grijē. Es sen esmu atteicies no jums...

Manona. Es drīzāk mirtu, ja jūs tagad atkal teiktu kaut ko tādu! Jūsu sirds taču nav pārstājusi pukstēt! Tā ir tikpat karsta kā agrāk...

Grijē. Jūsu nodevība man pavērusi citus apvāršņus, citu dzīvi, es esmu cits!..

Manona. Viņš tūlīt atgriezīsies!

Grijē. Nāciet šeit!

~~Tver Manonu...~~

Tikko viņš iziet, Manona ar de Grijē skūpstas. Zālē atskan mūzika - Pergolezi "Kalpone kundze", dzied sulīgs bass. Manona ved de Grijē pie pretējām durvīm, iekšā zālē. Negaidīti de Grijē ietieejas.

Grijē. Kur mēs esam?

Manona. Jūs nevarat pat iedomāties, kas tas ir pa gabalu! Tas ir skandāls!

Grijē. Mēs esam operā?

Manona. Visa Parīze ir kājās, tracis ir pamatīgs!..

Grijē. Es nemaz nemanīju, kurp jūs esat mani atvedusi...

Manona. Tas ir jāredz! Vai varat iedomāties - visi ķiķina un applaudē, vecie prauli skrien laukā no zāles?! Mēs jau mācāmies notis!

Grijē./par abata tērpu/ Es nevaru tāds rādīties zālē...

Manona. Kāpēc?! Tas būs pat aizraujoši!

Grijē. Mani nedrīkst redzēt.

Manona. Bet jūs taču neesat izbēdzis no cietuma!

Grijē. Tas nepiedien...

Manona. Mīļais, kaut manis dēļ! Es varu saderēt - viens otrs nokri-
tīs no krēsla!

Grijē. Tas... tas būs par daudz vienai dienai.

Manona. Jūs laikam pošaties atpakaļ!..

De Grijē atbildes vietā skūpstā Manonu. Pēkšņi telpā no jauna ienāk kalpotājs.

Kalpotājs. Atvainojiet, abata kungs... /taisās nozust/.

Grijē. Pagaidiet! Vai jūs man nesameklētu kādas piedienīgas drēbes?

Nekavējoties!.. /Manonai/ Vai jūs... jūs neaizmirsāt paņemt manu naudu, jaunkundz?

Manona smejas, samaksā kalpotājam. Tas prom.

Manona. Jūs gan esat ietiepīgs kā āzis... /skūpstā de Grijē/.

Grijē. Mums vajadzētu slepus uz mirkli ielavīties atpakaļ seminārā - es tikai tagad atcerējos par naudu.

Manona. Es jums aizliedzu.

Grijē. Bet mums taču kaut kā jādzīvo. Tēvam es tagad nevaru pat acis rādīties!..

Manona. Seminārā iegājis, jūs pēkšņi pārdomāsi, paliksiet...

Grijē. Nemūžam! Es jums zvēru!

Manona. Vai ar 60 tūkstošiem franku jums nepietiks, mīļais?

Grijē. 60 tūkstoši... Jums ir 60 tūkstoši?..

Manona. Visam mūžam, iespējams, arī nepietiks, bet...

Grijē. Ak, šķelme!.. Jūs esat brīnums! Kā gan mēs varējām netikties šos gadus?!..

Pēkšņi Manona aizspiež de Grijē muti, ieklausas operas mūzikā, kura joprojām plūst no zāles.

Manona. Klausieties! Tūlīt būs!.. Vienreizēji!.. /piedzied koķetai soprāna partijai/.

Grijē. Jūsu 60 tūkstoši taču pietiks vismaz desmit gadiem. Tikai ar noteikumu, ka dzīvoklis maksās ne vairāk par diviem tūkstošiem gadā...

Manona joprojām ir operas varā.

Grijē. Mums būs pieklājīgs, bet vienkāršs dzīvesveids. Vienīgie izdevumi būs kariete un izpriecas. Kāršu spēlē mēs tā sevi ierobežosim, ka zaudējumi nekad nepārsniegs divus ekijus. Un opera. Opera divreiz nedēļā...

Manona. /par operu, kura skan zālē/ Tur kalpone grib noprecēt savu kungu. Tūlīt viņa to āzi beidzot būs pielauzusi, šausmīgi smieklīgi...

Grijē. Nevar būt, ka desmit gadu laikā manā ģimenē nenotiktu nekādas izmaiņas: mans tēvs ir vecs, viņš var nomirt. Es dabūšu mantojumu, un tad visām mūsu rūpēm un raizēm būs gals.

Manona. Tūlīt būs fināls, klausieties!

Ienāk kalpotājs ar de Grijē drēbēm. Prom. De Grijē acumirkļi velk nost savu abata tērpu.

Manona. Klausieties!..

Puskailais de Grijē skauj Manonu. Pēkšņi duets beidzas, zālē ovācijas, bet telpā no ložas durvīm ienāk gvarda uniformā

tērpts vīrietis - Lesko kungs. Viņš steigšus aizrauj ciet aiz sevis zāles durvis.

Lesko. Nolādēts, kam tad šitā pakaja?!..

De Grijē atraujas no Manonas kā dzelts, nezina kā ātrumā pie-segt savus plikumus. Manona, turpretim, nav īpaši satraukta.

Grijē. Atvainojiet, kungs, bet vai jūs nebūtu tik laipns...

Lesko. Ejiet prom!

Manona. Iepazīstieties - /par de Grijē/ kavalieris de Grijē... /par Lesko/ mans brālis...

Grijē. Ļoti patīkami, Lesko kungs, es nemaz nezināju...

Lesko. Vācieties!..

Grijē. Es zvēru, es jūsu māsai... mēs ar jūsu māsu...

Lesko ārkārtīgi uztraukti ielūkojas atpakaļ zālē.

Lesko. Ģerbies! Un lasies prom!

Grijē./ģērbjas/ Protams, kungs, es esmu kutelīgā situācijā, bet tas nedod jums tiesības...

Lesko./Manonai/ Tu esi ielene un vairāk nekas!

Grijē. Kungs! Es to necietīšu! Es jūs izaicinu uz divkauju!

Lesko. Labāk aizpogā bikses!

Grijē. Divkauja!

Manona. Nevajag, mīļais, tas tomēr ir mans brālis.

Grijē. Tas nav brālis, ja viņš spēj tā jūs apvainot!

Lesko./izrauj zobenu/ Vai tu vienreiz vāksies?!

Grijē. Esmu bez ieroča!..

Lesko. Tūlīt tas tev nebūs arī vairs vajadzīgs!

Manona. Ejam, mīļais...

Lesko./Manonai/ Tu paliec!

Grijē. Es nevaru tā aiziet!..

Manona tomēr izrauj līdz galam vēl neapgērbušos de Grijē ārā

gaitenī. Acumirkli no pretējām, ložas durvīm ienāk grāfs de M..

Grāfs. Es domāju, jūs aizbēgāt.

Lesko. Tiešām, iznācis tik muļķīgi...

Grāfs./par zobenu Lesko rokās/ Gribat taisīt pašnāvību?..

Lesko. Patiešām, esmu aptraipījis savu goda vārdu...

Grāfs. Es gan tam nekad arī īpaši neesmu ticējis.

Lesko. Bet, grāfa kungs!.. Jūs dzenat mani izmisumā. Es pats nesa-
protu, kāpēc viņa neatnāca. Varbūt kāda nelaime, nedod Dievs...

Grāfs. Lieciet taču nost to nazi! Nezināju, ka jūs esat tāds roman-
tiķis!

Lesko saķer grāfa roku, skūpstā.

Grāfs. Labi, labi, es vēl gaidu trīs dienas.

Lesko. Paldies, kungs, paldies, es jums parādā nepalikšu!..

Pēkšņi grāfs ierauga zemē nosviesto abata sutanu.

Grāfs. Te ir bijis kāds mācītājs? Turklāt aizgājis pliks...

Lesko./nevajdzīgi skaļi smejas/ Viņš laikam te ir miris!

Abi prom.

4. aina.

Manonas Lesko guļamistaba. Plata, augsta gulta, virs kuras
krāšņs baldahīns. Tas aizvilkts, taču gultā jaušama knosīšanās.

Manona./sauc/ Mari!..

Grijē. Pietiek, nevajag vairāk!

Manona. Mari-ī!..

Smieklī rosība, baldahīns virmo.

Manona. Mari-ī!..

Grijē./tāpat/ Neko nevajag!.. Nenāc, Mari, nenāc!..

Istabene gan jau mīņājas uz sliedīšņiem.

Manona. Mari!..

Grijē. Neko nevaja-ag!

Istabene, Man iet prom?

Grijē. JĀ!..

Manona. NĒ!.. Atnes vēl Šampaņas vīnu!

Grijē./Manonai/ Bet tad gan pietiks.

Manona. Un aukstu!

Tomēr istabene vēl neiet prom.

Istabene. Kundze... kundze...

Grijē. Ej taču un dari!

Istabene. Atvainojiet, kungs, bet mums vairs nav nevienas glāzes...

Grijē. Kur tad tās visas ir palikušas?

Istabene klusē. Beidzot paveras sprauga baldahīna aizkaros, un

Manonas kailās rokas krāmē uz grīdas tukšās glāzes.

Manona. Mari, kas šodien par dienu?

Istabene, Trešdiena, kundze...

Manona. Nevar būt!

Grijē. Viņa taču nepazīst kalendāru! /istabenei/ Cik nedēļā ir dienu?

Trīs, četras?

Istabene. Septiņas...

Viņa pūlas savietot uz paplātes neskaitāmās glāzes.

Grijē. Ej prom! Un atnes vīnu!

Manona. Nevajag. Mēs ceļamies.

Istabene prom.

Grijē. Kāpēc gan lai mēs celtos?

Manona. Ir taču pagājusi gandrīz nedēļa.

Grijē. Ak, Manon, vai toreiz, kad mūsu skati sastapās pirmoreiz, kad es pat pašam sev tik negaidīti pieskāros jūsu pirkstu galiem, vai toreiz mēs varējām domāt, ka esam spējīgi tā aizrauties? Šķiet, šie

atšķirtības un mocību gadi ir darījuši mūsu sirdis vēl negudrākas!

Manona. Ai, kā man notirpusi kāja!..

Grijē. Visi kristīgās dzīves plāni man tagad liekas mulķīgas iedomas, visi citi labumi bez tiem, kas saistīti ar jums, ir nīcīgi...

Manona. Mēs veselu nedēļu neesam bijuši cilvēkos...

Grijē. Jūs esat daļāka nekā jelkad, bet visu to moku vārdā, kuras esmu izcietis jūsu dēļ, skaistā Manona, sakiet - vai tagad būsiet man uzticīgāka nekā līdz šim?

Manona. Jūs esat vienreizējs!

Grijē. Sakiet man tagad - vai esat redzējusi sirdi, tikpat maigu un tikpat padevīgu? Nē, daba reti rada tādu sirdi kā mana...

Manona. Aiziesim šovakar uz operu!

Grijē. Es varu to jums nodziedāt pats!

Pūlas dziedāt basa partiju no iepriekšskanējušās operas fināla dueta - itāliski "Mana sirdsmīļotā!".

Manona./smejas/ Jūs dziedat šausmīgi!

Pēkšņi durvīs rošība. Ieskrien Lesko kungs, tad kalpotājs Žans, kurš pūlas viņu aizturēt un istabene.

Istabene. Kungu nav mājās!..

Lesko atrauj baldahīna aizkaru. Manona iekliedzas, de Grijē, tīstīdamies palagā, pielec kājās. Lesko izrauj zobenu.

Grijē. Es atkal esmu bez ieroča!

Lesko. Un bez biksēm.

Grijē./kalpotājam/ Zobenu!

Lesko./negaidīti, raudulīgi/ Mīļā māsiņ...

Sniedz zobenu Manonai.

Manona./kalpotājiem/ Izejiet laukā!

Kalpotāji prom. Lesko sakņup uz augstās gultas malas.

Grijē./mulsi/ Lesko kungs...

Manona. Kas tad nu atkal?

Lesko. Es gribu, lai tu mani nodur kā kraupjainu suni...

Manona. Izbeidz!

Grijē./Manonai/ Man šķiet, viņš no sirds...

Lesko. Dod zobenu savam kavalierim. Viņam roka nedrebēs...

Grijē. Ko jūs runājat?..

Lesko. Man nekad vairs nebūs lemts spēlēt pie Transilvānijas pils galdīņiem. Viens sīkpirdis mani pieķēra ar divām pīķa dāmām uz rokas. Man nav izredžu atdot parādu vairs nekad. Kāds kauns! Tad labāk beigt šo balli...

Manona. Cik tev atkal vajag?

Lesko. Tu mani vairs nespēj glābt!..

Manona. Kāpēc tu tā domā?

Lesko. Es zinu...

Klusums. Pēkšņi Manona nomet zobenu, izvelk no pagultes kādu lādīti, atver to un tukšu aizmet prom.

Lesko. Es domāju - vinnēšu un tikpat klusu atkal atlikšu atpakaļ...

Grijē. Jūs esat mūs apzadzis!

Lesko. Kāds kauns...

Grijē. Mūsu nams, sulaiņi, kariete. Opēra!.. Jūs esat noziedznieks!

Lesko. Es nerunāju ar tevi.

Grijē. Manona - tas esmu es!

Lesko. Vācies!

Pēkšņi Manona lec augšā. Izrādās, ka viņa gulējusi pilnībā apgērbta - kuplā, bezroku kleitā. Prom.

Lesko./apjucis/ Tu viņas nemaz neizgērb? Nepatīk?..

Grijē. Apklustiet! Vai jums vispār ir zināms, kas ir dvēsele?!

Kaut kur aizcērtas durvis.

Grijē. Tā, viņa ieslēdzās mazgājamā telpā... Jūs esat izpostījis

manu dzīvi, izputinājis laimi. Es biju aprēķinājis, ka tās naudas mums būtu pieticis desmit gadiem...

Lesko. Bet tā taču nebija tava nauda. Turklāt es varu izstāstīt, kur Manona to ir dabūjusi.

Grijē. Klusējiet!

Lesko. Kāpēc gan?! Es gribu, lai tu zinātu. Un varbūt mēs pat varētu līdzīgā kārtā ~~ta~~ atpelnīt, tā sacīt...

De Grijē paņēma Lesko zobenu, metas viņam virsū.

Grijē. Vēl vārds, un es jūs caurduršu!

Lesko atņēma viņam zobenu, un nu tas ir vērsts jau pret de Grijē krūtīm.

Grijē. Lūdzu, duriet!.. Tagad, pēc tām šausmīgajām mocībām divu gadu garumā, kad esmu atguvis Manonu, viņas mīlu, es vairs nekad to neizlaidīšu no rokām! Nekad, vai dzirdat?!

Lesko./likdams zobenu atpakaļ makstī/ Mari-ī! Mari, atnes vīnu.

Grijē. Nelietī! Kā gan jūs vēl uzdrīkstaties būt tik mierīgs pēc visa tā, ko esat izdarījis!

Vīnu atnes Žans, tomēr, to pasniedzis, projām neiet.

Lesko. Dzīve taču turpinās...

Žans./Grijē/ Kungs... mēs esam izputināti?

Lesko. Vācies prom, smerdeli! /ar spērienu padzen kalpu/.

Grijē. Arī viņš ir cilvēks! Arī viņa dzīvi jūs esat izpostījis! Mēs ar Manonu jums to nepiedosim!

Lesko. Bet ja viņa tevi pametīs?

Grijē. Tas nav iespējams! Viņa ir atgriezusies savas pašas sirdsēpju grauzta un mocīta, viņa būtu zaudējusi dzīvību, ja es viņu būtu atraidījis...

Lesko. Nauda jums būtu pietikusī desmit gadiem?..

Grijē. Pilnīgi droši! Mēs sevi ierobežotu...

Lesko. Un ko jūs darītu pēc tam?

Grijē. Es... es, lai jums būtu zināms, esmu cēlies no bagāta nama, un... un tas nevar būt, ka pēc desmit gadiem mūsu ģimenē nekas nebūs mainījies. Mans nabaga tēvs ir jau vecs...

Lesko. Bet ja viņš pēc desmit gadiem vēl būtu dzīvs?

Grijē. Nu... es nezinu, kaut ko jau izdomātu...

Lesko. Ar tēvu?

Grijē. Ko jūs ar to domājat?.. Kā jūs uzdrīkstaties?!..

Lesko. Es taču neko neteicu.

Grijē. Jūs... jūs domājat!

Lesko. Domājat jūs pats! Vienvārdsakot, dārgais kavalieri, nav pasaulē meitenes, kura būtu tik maz pieķērusies naudai kā Manona, taču viņa neradīs ne mirkli miera, ja radīsies bažas, ka naudas var pietrūkt.

Un tu to zini tikpat labi kā es.

Grijē./pēc brīža/ Ko lai mēs darām? Jūs taču zināt!

Lesko. Varbūt es varētu tev iekārtot savā vietā pie kāda no Transilvānijas pils galdiņiem. Tu spēlēt proti?

Grijē. Jā...

Lesko. Es tev vēl šo to iemācītu...

Grijē. Nemūžam! Šņaukšanās man derdz! Es to nedarīšu!

Lesko. Kā velaties...

Viņš dodas prom, uz sliedīšu kavējas, gaidīdams, kad de Grijē metīsies viņam pakaļ. Tas arī notiek.

Grijē. Es kļūstu pretīgs pats savās acīs!..

Lesko. Jums ir simts ekiji?

Grijē. Es varētu sadabūt.

Lesko. Mums būs jāiemaksā... veiklo spēlmaņu savienībā, tā teikt...

Grijē. Tad vinnests ir drošs?

Lesko. Vispirms jums būs jānolīdzina mani vecie parādi. Un brīdinu - tie nav mazi.

Grijē. Protams, pakalpojums pret pakalpojumu!.. Ak, cik zemu esmu kritis!

Ienāk kalps un istabene.

Žans./Grijē/ Kungs, mēs vēlētos saņemt algu.

Negaidīti de Grijē lec augšā un metas kalpotājiem virsū.

Grijē. Ārrrā!!!

Krīt ap ķermeni aptītais palags, de Grijē kļūst kails, istabene spīd. Kalpi ar troksni tiek padzīti.

5. aina.

Vēls vakars. Palerojāla dārzs. Apstādījumos slapstās de Grijē. Pēkšņi kāds nāk, kavalieris slēpjas. Nācējs ir Tiberžs. Viņš apstājas un pūlas ieskatīties tumsā. De Grijē uzrodas ļoti negaidīti. Tiberžs pārbīstas, tad skaņi smejas, skauj de Grijē.

Grijē. Klusāk! Jūs esat viens?

Tiberžs. Jūs man neuzticaties.

Grijē. Ak, piedodiet, mīļais Tiberž!

Abi skauj viens otru.

Grijē. Atkal esmu jūsu draudzības necienīgs...

Tiberžs. Ak, nekas nevarētu mani piespiest atteikties no šīs mūsu tuvības, pat jūsu nelaimes un, ja man atļauts teikt, mans draugs, jūsu nomaldi. Jūsu vājības ir pat divkāršojušas manu maigumu pret jums. Nesakiet nekā, mans draugs, lai paliek. Taču par apliecinājumu mūsu draudzībai, vai jūs man neizstāstītu visu, kas ar jums noticis pa šo laiku?

Grijē. Es kaunos jums to atklāt... Mana kaisle ir tas īpašais likteņa trieciens, kas piemeklēto nenovēršami ieogrūž postā...

Tiberžs. Redzu, jums atvērušās acis...

Grijē. Nē, tajā pašā laikā šķiršanās no Manonas būtu vislielākā nelaime, kādu spēju iedomāties. Es būtu gatavs paciest ne vien galēju trūkumu, bet pat visbriesmīgāko nāvi, ja tas notiktu, mans draugs. Tas būtu dziedniecības līdzeklis, kas neizturamāks par visām manām ciešanām.

Tiberžs. Tad es jums nevaru palīdzēt, dārgais draugs, jūs esat tik pretišķīgs, jūsu runa tik nesakārtota!

Grijē. Ejiet prom! /atraisas no Tiberža skavām/.

Tiberžs. Bet kādēļ tad jūs mani šurp saucāt?

Grijē. Ejiet ātrāk prom, mans draugs, es jūs lūdzu!

Tiberžs. Varbūt jums nepieciešama nauda?

Grijē. Klustiet!

Tiberžs izvelk no savas sutanas dzīlēm naudu.

Grijē. Ejiet taču prom! Prom!!! /pēkšņi paķer naudu un nozūd ēnā/.

Tiberžs. Es būtu zemisks, ja vēlētos dzirdēt no jums pateicības vārdus. Klusējiet, protams. Taču iedomājiet, kādas izvēles priekšā jūs mani nostādat: man vai nu jāliedz jums vienīgā palīdzība, ko vēlaties saņemt, vai arī jāgrēko pret savu pienākumu, ja šo palīdzību sniedzu. Vai gan tad es nebūšu līdzvainīgs jūsu netiklajā dzīvē?

Taču pieņemsi, ka tieši trūkums jūs novedis šajos spaidīgajos apstākļos, kas neļauj jums brīvi izvēlēties labāko ceļu. Tādejādi ar šo necilo summu es ceru jums radīt to dvēseles mieru, kurā gudrību un patiesību vien iespējams pienācīgi novērtēt. Un tad jūs atgriezīsieties atkal pie manis. Taču vēl labāk būtu, mans mīlais draugs, ja es jau tagad zinātu jūsu atrašanās vietu, lai man nebūtu liegta iespēja jūs uzvest atpakaļ uz tikumības ceļa, kas, es to zinu, jums patīk, un no kā vienīgi vētrainas kaislības jūs novirza... De Grijē! Kur jūs esat, mīlais draugs?!... De Grijē!...

Kavalieris neatsaučās. Dārzā klīst vien tumšas ēnas.

6. aina.

Manonas Lesko guļamistaba. Gulta ar baldahīnu. Neviena nav.

Pēkšņi atskan skaļas balsis, smiekli, greiza dziedāšana /Pergolezi/. Apskāvušies istabā ietenterē de Grijē, Manona un Lesko kungs. Visi trīs ir jautrā prātā, viņi ievēlas platajā gultā. Grijē. Ak, Dievs, kāpēc gan pasauli sauc par bēdu ieleju, ja tajā iespējamā tik brīnišķīgi mirklī! Jūs taču nekad nepametīsiet, mīļā Manona?!..

Manona. Mans nabaga, nabaga muļķkais kavalieri!.. /skūpstā de Grijē/. Grijē. Bet vēl vakar jūs teicāt, ka mani vinnesti, iespējams, esot vien nejaušība, laimīga sakritība...

Manona skūpstā de Grijē. Lesko atsāk greizo dziedāšanu.

Grijē. Kā es jūs abus mīlu!.. Ko jūs dzersit, mīļā Manon?

Lesko. Pamodini kalpus!

Grijē. Es atnesīšu pats. Es varētu kaut līdz pasaules malai aiziet... kaut debesīm pirkstu piedurt...

Kalps ienes vīnu.

Grijē. Mīļais Žan, jūs neguļat?! Jūs lasāt manas domas!.. /pats pasniedz Manonai un Lesko glāzes/ Par manu un mūsu veiksmi!

Lesko. /kalpam/ Pagaidi!

Žans, kurš grasījies doties prom, atgiežas. Lesko izraušas no gultas, izvelk no de Grijē kabatas pamatīgu naudas žūksni, sniedz sulainim dažas banknotes.

Lesko. Tas tev par tavu izpostīto dzīvi. Divus mēnešus uz priekšu.

Grijē. Un piedod par visu...

Lesko. Marī-ī!

Grijē. Viņa droši vien guļ.

Acumirklī ienāk istabene. Arī viņai Lesko ieogrūž naudu. Abi kalpi prom.

Grijē. Es esmu tik laimīgs./Lesko/ Pārējo paturī sev, mans mīļais brālī!

Lesko skauj de Grijē.

Lesko. Vai tad, kad es pirmo reizi ieraudzīju tavu pliku pakaju, brāl, vai gan tad es varēju iedomāties, kāda dvēsele aiz tās slēpjas! /pagriež de Grijē pret Manonu/ Mīļā mās, vai tu pazīsti kādu, kas būtu cēlāks, tīrāks un godīgāks par šo cilvēku? Mēs viņam nederam pat pazoļu vietā!

Grijē. Jūs pārspīlējat...

Lesko. Mums viņš būtu jānēsā uz rokām!

Grijē./Manonai/ Nekalusieties viņā...

Lesko satver de Grijē un paceļ gaisā. Abi krīt gultā, visi smejas. Istabene ienes vīnu. Kungi dzer.

Grijē. Jūs gribat mūs piedzirdīt, Marī...

Lesko. Nes vēl!.

Acumirkli durvīs parādās sulainis ar nākošo paplāti.

Lesko./Manonai/ Viņš taču ir ne tikai laimes luteklis, viņš ir ģēnijs! Kāršu spēles virtuozs!..

Grijē./Manonai/ Tas, nūdien, nav labākais ko es māku. Mana sirds...

Lesko./pārtrauc/ Nē, tu parādi, parādi - tas ir neticami!

Manona. Lūdzu, mīļais, parādiet! Es gribu zināt visu par jums!

Grijē. Ja vēlaties jūs...

Manona. Ļoti!..

De Grijē izraušas no gultas. Pēkšņi viņa pirkstos brīnumainā kārtā patiesi uzrodas kārts.

Lesko. Alē-ē!

Viņi abi ar Manonu aplaudē. Nākošo kārti de Grijē izvelk no viņa glāzes.

Lesko. Alē-ē!

Aplausi. Ikvienas nākošās kārts parādīšanās brīdī Lesko no jauna izkriedz savu saukli, Manona spiedz un aplaudē. Panākumu iejūsmīnāts sāk vilkt laukā kārtis no visneiedomājāmākām vietām, visbeidzot no istabenes piebura un sulaiņa pēcpuses. Pēdējais joks tā sajūsmina Lesko, ka viņš no jauna metas skaut de Grijē. Kungi atkal dzer, atpakaļ gultā.

Manona. Jūs esat vienreizējs!

Lesko./Manonai/ Vai zini, kāpēc pie kāršu galda uz viņu nekrita ne mazāko aizdomu par blēdīšanos?.. Paskaties, kāda seja, kādi cildeni vaibsti... Kādēļ gan es neesmu sieviete: kā es viņu mīlētu!

Negaidīti viņš skūpstā de Grijē. Manona smejas. Kavalerim sāk trūkt elpas, taču ir neiespējami tikt no Lesko vaļā. Visbeidzot Lesko pats atlaiž de Grijē.

Lesko. Mari, vīnu!

Tomēr, kad istabene ir piesteigusies ar paplāti, Lesko jau ir aizmidzis. Manona joprojām smejas.

Grijē. Ak, mīļā Manona, kaut šos vārdus būtu teikusi jūsu sirds!

Manona. Par vīnu?

Grijē. Ak, nekirciniet mani, Manon...

Manona aizvelk baldahīna aizkarus. Aizmigušais Lesko apliek ārpus tā. Istabene acumirkļi noliek paplāti un uz pirkstgaliem aizlavās pie pretējām durvīm - ne tām, no kurām nākuši allaž. Tur ir kabinets. Viņai pa pēdām nozūd arī Žans. Pēc brītiņa viņi iznes no kabineta lielu lādi.

Grijē. Pat ja mani vinnesti ir vien īslaicīga veiksmē, mēs jau esam pietiekoši bagāti, lai jūs varētu justies mierīga vismaz gadus piecus.

Manona. Klusējiet, mans kavaleri, klusējiet...

Istabene un kalps uz brīdi sastingst, tad stiepj lādi tālāk.

Grijē. Es zinu, ka jūsu sirds maigi mīl, taču manējā vēlas dzirdēt

šos apliecinājumus vēl un vēl - vai man to var pārnest?

Istabene un kalps ir iznesuši lādi. Viņa vēlreiz ieskrien kabinetā, lai paķertu smalkus satīna kreklu un apakšbikses. Kalps, turpretim, pūlas nemanāmi izvilkt no aizmigušā Lesko svārkiem naudu.

Grijē. Mums tagad atkal ir nauda, lai gan, istenībā, mana mīļā Manon, tā ir brīvība, kas ir atgriezusies pie mums. Tas ir mūsu dvēseles miers, tas ir stāvoklis, kad mēs spējam novērtēt tās augstākās vērtības, uz kurām tiecas mūsu sirdis. Es zinu, jūs, mīļā, to sajūtat vēl skaudrāk par mani. Nabadzība, patiesi, ir slikts padomdevējs...

Kalps ir izvilcis naudu no Lesko kabatas. Iesaukdamies "Alē!", viņš iesper guļošajam un nozūd durvīs, kr to jau gaida istabene.

Lesko guļ kā gulējis.

Manona. Mari! Kas tur notiek?

Grijē. Nav svarīgi!

Manona. Žan, tu dzirdi?!

Grijē. Manon, šovakar jūs nedrīkstat domāt ne par ko citu kā vienīgi par mani. Esmu taču to pelnījis. Jūsu acīm ir jālūkojas manējās...

Manona. Bet, mīlais kavalieri, jūs taču vairs knapi spējat tās noturēt vaļā!..

Istabene vēlreiz ieskrien kabinetā. Atpakaļ ar sudraba vāzi, kurā vēl ir ziedi.

7. aina.

Turpat. Nākošās dienas pusdienas laiks. Neviena nav.

Grijē./vēl neienācis, skaļi/ Staļļa puisis arī ir aizlaidies? Zirgs ir putās, bet tur neviena nav!.. Vispirms es aizdrāzos pie policijas

priekšnieka, kā jau jūs man, Lesko kungs, likāt. Viņš acumirkli lika man braukt pie Parīzes augstākā tiesneša /ienāk guļamistabā/ Manon, tu dzirdi?.. Tiesnesim es vēlreiz visu sīki izstāstīju par Marī un Žanu /aiziet uz kabinetu/. Man gandrīz sirds apstājās, kad tiesnesis man jautāja, kur mums nākusi tik liela nauda, mīļā Manon, ~~es~~ taču nevarēju teikt, ka tā ir jūsu nauda, jo tad būtu jāizskaidro, kur to esat ņēmusi jūs /atgriežas guļamistabā, atkal prom uz priekšnamu/. Par saviem vinnestiem es arī, protams, nedrīkstēju pat iepīkstēties. Lai gan man šķita, ka viņi kaut ko jau zina, viņiem taču agentu netrūkst... /atpakaļ guļamistabā/ Manon, kur jūs esat? Jūs dzirdat, ko es saku?.. Brāli!.. Lesko, jūs esat te? /atkal uz kabinetu/ Es tā steidzos atpakaļ pie jums, Manon, es redzēju, cik jūs esat mūsu nelaimes satriekta... Zirgi ir putās /atpakaļ/ Lesko, kur jūs esat?! Manon! Mans brauciens vienatnē, bez jums, man šķita kā vesela mūžība! /ierauga uz gultas vēstuli, satver to/ Manon, jūs taču esat te! /neveikli atplēš vēstuli, lasa to/... Zirgi ir putās, es domāju tie kritīs.../sabrūk uz gultas/.

Pēkšņi priekšnamā kaut kas noklaudz.

Grijē. Manon!/metas turp/ Jūs esat mani izjokojusi! Tas ir nekrietni!

Durvis de Grijē saskrienas ar plati smaidošo Tiberžu.

Tiberžs. Negaidījāt, mans draugs?!/skaļi smejas/.

De Grijē atkāpjas klusēdams.

Tiberžs. Tik ļoti esmu jūs pārsteidzis?.. Ja man jāatzīstas godīgi - šurp braucot, manī, patiesi, bija noslēpusies nekrietna doma un vēlme redzēt jūs pamatīgi apjukusu... Bet nu gan rimstiet! Es tūlīt pat jums atklāšu šo noslēpumu: es gluži nevilus pamanīju jūs iesēžamies kariatē pie galvenā tiesneša pils. Man pat sirds salecās! Jā, jūs neticēsiet, bet es jūs izsekoju. Piedodiet, ja varat, bet man nebija citas izejas, mans mīļais draugs!..

Skauj de Grijē, tas nepretojas, taču arī neapkampj Tiberžu.
 Tiberžs. Kā man sāp sirds par jums, nabaga de Grijē. /atlaiž de Gri-
 jē, lūkojas apkārt/. Tad te nu jūs mītat. Gaumīgi, ērti, nav ko teikt.
 /ielūkojas kabinetā/ Un vai pie šī galda jums dažreiz izdodas arī
 aizmirsties?../pie baldahīna/ Un te ir jūsu... tā teikt... es varu
 vien nojaust jūsu laimes stundu kaislīgo elpu... Arī es reiz jutu
 tieksmi pēc saldkairas baudas. Ne mazāk kā jūs, mans draugs. Un
 tikai atsakoties no šīs tieksmes, esmu spējis apjaust tās nozīmi un
 tās smagmi. Jūs, turpretim, vien bez atelpas to baudāt, pat neap-
 zinādamies, ka tā ir arī visbriesmīgākā sodība, kādu Dievs jums no-
 vēlējis - baudot aizmirsties un pazaudēt sevi, Viņu sevī un sevi Vi-
 ņā...

Grijē./pēkšņi/ Apklustiet! Aizverieties!!!

Tiberžs gluži vai pārakmeņojas no pārsteiguma.

Grijē./kratīdams rokā vēstuli/ Zirgi ir putās! Es baidījos... Es ne-
 ticu... Zirgi ir...

Pēkšņi no jauna priekšnamā atskan soļi.

Grijē. Manon! Jūs bijāt pie zirgiem?!..

Metas uz durvīm, taču uz sliekšņa sastopas ar Lesko kungu.

Grijē. Kur ir Manona? Tas ir jūsu pirksts!

Lesko. Ja jūs mani tā sapemsit brīdī, kad esmu atnācis jums pakalpot,
 tad, zvēru, nekad vairs savu kāju...

Grijē. Vai nu aizsargā savu dzīvību, vai atdod man Manonu!

Tiberžs./Lesko/ Kungs, vai patiesi jaunkundze ir atkal viņu pametusi?

Grijē./Lesko/ Atbildiet, glēvuli!

Lesko. Viņa taču uzrakstīja, ka mīl tevi, un viss ir labi...

Grijē./kratot rokā vēstuli/ Tad jau viņa būtu briesmone, ja mani
 ienīstu! Uz kādu citu sirdi gan man būtu vēl lielākas tiesības, nekā
 uz viņas? Viņa mani atstāj un vēl iedomājas, ka ir pasargāta no ma-

niem pārmetumiem tikai tāpēc, ka apgalvo joprojām mīlam mani!

Tiberžs./Lesko/ Tā tiešām ir tiesa?

Tiberžam joprojām neviens nepievērš uzmanību.

Grijē./lasa vēstuli/ Viņai esot bail no bada! Kāds jūtu raupjums, cik pretējs manam maigumam! Esmu atteicies no savas bagātības, no tēva mājas!..

Lesko. Viņa dievina tevi - tur taču ir rakstīts!

Grijē. Ja viņa mani dievinātu, kam gan viņa prasītu padomu? Man labāk par visiem ir zināms, kādas ciešanas izjūt, šķiroties no tā, ko dievina. Darīt to labprātīgi, nozīmē nebūt pie pilnas sajēgas!

Tiberžs. Sapemieties, de Grijē!

Lesko. Vārds vietā, vecais!

Abi satver de Grijē un cieši tura.

Lesko. Kad tu izdzirdēsi, kāpēc esmu šurp nācis, tu man zābakus... apzeltīsi!

Tiberžs. Jūsu dzīve, mans mīlais draugs, ir krustcelēs! Jums beidzot jāizšķiras, kurp tālāk ejams!

Lesko. Es esmu nolīdzinājis visus ceļus!

Tiberžs. Tagad vai nekad!

Lesko. Tas viss ir tevis dēļ!

Tiberžs. Jums jāzvēr, ka nevēlēsieties skatīt Lesko jaunkundzes vaigu vairs nekad! Un jūs būsiet izārstēti! Viens vārds, viens teikums, un jūs atgriezīsieties!..

Lesko. /par Tiberžu/ Kas tas tāds?

Tiberžs. Mēs par abiem spēsim viņu glābt!

Lesko./Grijē/ Tu toreiz no viņa aizņēmieš?

Tiberžs. Nauda nav galvenais cilvēka dzīvē, mans jaunais draugs...

Lesko izvelk no kabatas naudu, dod Tiberžam.

Lesko. Liels paldiesiņš, un zūdi!

Tiberžs instinktīvi satver naudu. Vaļā palaistais de Grijē sabrūk pie abu kājām.

Tiberžs./Grijē/ Jūs vēlaties nekad mani vairs neredzēt?!

Grijē./pēc brīža,klusī/ Vismaz tagad - jā...

Tiberžs. Visi mani padomi ir bijuši veltīgi! Es skaidri paredzu, ka drīz vien jums vajadzēs tos pieminēt! Ardievu, nepateicīgais un glēvais draugs! Kaut jūsu grēcīgie prieki izgaistu kā dūmi, lai jūs varētu izjust, cik tukšas ir baudas, kas jūs līdz neprātam apreibinājušas! Un tad... un tad jūs atkal atgūsiet mani - draugu, kurš gatavs jūs mīlēt un jums palīdzēt! Bet tagad es sarauju ar jums visas saites un jūtu riebumu pret jūsu dzīvesveidu! /prom/.

Klusums.

Lesko. Bet naudu tomēr savāca...

Grijē. Neaiztieciet viņu... Pie kā jūs esat Manonu aizvedis? No kurienes šī nauda?

Lesko. Es izdomāju, kādu labumu mēs varētu gūt arī priekš tevis. Turklāt mēs atkal būtu visi trīs kopā.

Grijē./tver Lesko roku/ Brāl, es pats visu atpelnīšu! Jūs taču zināt, kā man veicas kāršu blēdībās! Es jūs abus uzturēšu, tikai vediet viņu atpakaļ!

Lesko. Tev veicās pārāk labi. Kopš vakardienas vinnesta ir noliegts tevi laist iekšā Transilvānijas pilī.

Grijē. Es nespēju dalīt Manonu ne ar vienu citu. Mana sirds to neizturēs.

Lesko. Kad es tev izstāstīšu mūsu plānu, tu redzēsi, ka tas ir teicams!

Grijē./pēc brīža/ Es zaudēšu Manonu, ja nepiekritīšu piedalīties?

Lesko. Tu pat iedomāties nevari, ko mēs esam izdomājuši! Vari pat neminēt! Tikai tev ir man jāapsola, ka tu nemēģināsi visu izjaukt!

Zvēri!

Grijē./pēc brīža/ Jā...

Lesko. Un piedalīties godīgi, no visas sirds.

Grijē. Apsolū.

Lesko. Zini, tu esi vienīgais cilvēks pasaulē, kura goda vārdam es spēju noticēt. Es tev ticu!.. Netici?! Goda vārds!..

8. aina.

Grāfa de M. ēdamzāle. Kafijas galds ir klāts četrām personām.

Lesko kungs ieved de Grijē, kurš pārgērbts par laucinieciska paskata zēnu.

Lesko. Pamēgini tikai salaist visu putrā!..

Grijē. Jūs man vairs neticat?

Lesko. Ticu jau ticu, tikai...

Grijē. Jūs manā vietā nevarētu to izdarīt?

Lesko. Nu ja, es laikam pasūtītu visus ratā. Lai gan, kas tur ko neizdarīt?! Turklāt, brāl, mums vairs nav citas iespējas...

Grijē. Apklustiet!

Lesko paklausa. Abi brīdi gaida. Pēkšņi ienāk Manona.

Manona. Grāfs tūlīt nāks./steidzīgi skūpsta de Grijē, kurš pat nepakustas/. Mans kavalieri, jūs esat uzpūtīti kā turku sultāns!

Lesko. Izbeidz, grāfs nāk!

Manona./Grijē/ Jūs nenoskūpstīsiet mani?

Grijē./pēkšņi/ Vai patiesi jūs nespējat izjust, kā cieš mana dvēsele, kad nepateicīga un cietsirdīga mīlotā to tik nežēlīgi viļ?!?

Lesko./Manonai/ Izbeidz! Viņš jau bija tik labi saņēmis!

Grijē./Manonai/ Vai grāfs ir bijis ar jums kopā šo nakti?

Lesko. Apklustiet taču, viņš tūlīt ienāks!

Manona. Nav bijis, es jums zvēru. Saņemieties, es gribu lepoties ar jums!

De Grijē beidzot liecas skūpstīt Manonu, taču nepaspēj — sulaiņa pavadībā zālē ienāk grāfs de M. Uz sulaiņa paplātes mirdz kaklarota, aproces un pērļu auskari.

Grāfs. Ak, jūs jau esat šeit, daiļā Manon!

Lesko. Visu cieņu, grāfa kungs!

Grāfs, nepievērsdams uzmanību ne Lesko, ne de Grijē, ārkārtīgi galanti un vecmodīgi apsveicinas ar Manonu.

Lesko. Es jūs sveicinu, grāfa kungs...

Taču grāfs joprojām nepievēršas viņam.

Grāfs. Esmu šurp nācis, daiļā Manon, lai pildītu savu solījumu. Taču vispirms maza pārsteigums.

Grāfs apliek Manonai kaklarotu.

Grāfs. Nav vērts pateikties, tā ir jūsu! /uzliek Manonai aproces/ Arī aproces no šī brīža pieder jums! Bet par šiem dārgajiem auskariem pat runāt nav vērts!

Grāfs runā pārlicīgi skaļi. Viņš paslepen vēro Lesko un de Grijē.

Grāfs. Un tagad solītais — divi tūkstoši četršimt luidoru zeltā, kas sastāda pusi no jūsu gada uzturaudas.

Grāfs apzināti skaļi noskaita monētas uz sudraba paplātes. Manona skūpstā viņa roku.

Grāfs. Diezgan, diezgan, atļaujiet man skūpstīt jūsu pirkstņus!..

Ļauj gan to joprojām darīt Manonai. Pēkšņi pret Lesko un de Grijē.

Grāfs. Ak, jūs arī te!

Lesko. Esmu jūsu rīcībā, grāfa kungs! Un šis ir mūsu jaunākais brālītis, atļausiet iepazīstināt!

Biksta de Grijē, tas trīs reizes ļoti zemu paklanās grāfam.

Lesko. Piedodiet, kungs, zēnam, viņš ir vēl tik neaptēsts, viņam vēl nav ne jausmas par Parīzes manierēm./de Grijē/ Tev būs tas prieks bieži sastapt grāfa kungu. Cik iespējams mācies no šī labā parauga!

Grāfs./paplikē de Grijē pa vaigu/ Jūs esat glīts zēniņš, bet jums jātur acis vaļā - Parīzē jauni cilvēki itin viegli nododas trakām izpriecām!

Lesko. Mūsu brālītis, kungs, ir pat pārlietu saprātīgs. Viņš no rīta līdz vakaram var kladzināt par savām garīdznieka studijām - kalpošana baznīcai esot viņa vienīgais prieks un tā tālāk...

Grāfs./tura de Grijē zodu/ Es jūsos, puisēn, saskatu lielu līdzību ar Manonu.

Grijē. Tas ir tāpēc, mans kungs, ka mēs esam tikpat kā viena miesa un viena dvēsele, un es mīlu savu māsiņu Manonu tāpat kā sevi pašu!

Grāfs. Paklausieties tik! Mēle viņam ir lunkana. Žēl, ka tāds zēns tik maz bijis ļaudīs!

Grijē. Nē, kungs, pie mums baznīcā es tos esmu diezgan vērojis un nemaz nešaubos, ka Parīzē atradīsies vēl daudz lielāki muļķi par mani.

Grāfs. Tas ir apbrīnojami, ka tā runā vienkāršs lauku zēns! Viņš varētu mums šovakar būt tikams laika kavēklis, vai jums tā nešķiet, daiļā Manon?

Manona. Tas būtu brīnišķīgi, mans kungs!

Grāfs aicina visus pie galda, sulainis ielej kafiju.

Grijē. Vai tiešām, kungs, vēlaties, lai es jums pastāstu par Parīzes lielākajiem muļķiem?

Lesko. Vai tev, brālīt, nebūtu laiks pie miera?

Grāfs. Kāpēc gan?! Lūdzu, manu zēn, mēs klausāties!

Grijē. Vai jūs mīlat Manonu, grāfa kungs?

Grāfs. Tas nu nebūtu tas vārds...

Grijē. Jūs viņu dievināt!

Grāfs. Bet vai tad te būtu vēl divas domas! Jūs taču redzējāt!

Grijē. Kaklarota ir ļoti skaista.

Grāfs. Nu, protams.

Grijē. Kāds kungs reiz domāja gluži tāpat, taču viņa pielūgtā būtne, ne reizi pat nedalījusi ar viņu mīlas gultu, kopā ar savu draugu nakts aizsegā nozudusi no Parīzes. Ar visu kaklarotu, protams.

Grāfs. Kāda veikla skuķe, vai ne, Manon?

Manona. Kāds tūlīgs mīlnieks!

Grāfs. Patiesi, kāds muļķis!

Lesko./de Grijē/ Mums tā kā būtu laiks posties, brālīt!

Grāfs. Mēs tevi nekur nelaidīsim, pirms nebūsi pateicis, kurš ir šis lētticīgais.

Manona. Cik interesanti!

Grijē. Dievs mans liecinieks, esmu piemirsis tā kunga godavārdu.

Grāfs./arvien aizrautīgāk/ De Ferē?.. Vikonts de Lagūrs?! Tāds resns, ar klibu kāju!

Grijē. Nē, patiesi, šķiet, ka nē. Viņš nebija klibs.

Lesko./grāfam/ Bija ļoti patīkami...

Grāfs./de Grijē/ Kāds šis naivulis izskatās, manu zēn?

Grijē. Pārlicēgi ciratina parūka... plati vaigu kauli...

Grāfs. De Kalē!

Grijē. Slikti nopūderēts degums... kad runā, nedaudz šķiežas ar slienām...

Top arvien skaidrāks, ka de Grijē apraksta pašu grāfu de M. Manona smejas.

Lesko./strauji ceļas kājās/ Paldies, grāfa kungs!

Grāfs./kā gvardē/ Sēsties!!!/Lesko spiests paklausīt, de Grijē/ Vai viņš nenēsā pārļu saspraudi?

Grijē. Nē, Bet vaļ dzētu gan, viņam žabo slikti turas...

Grāfs. Neapzīstu... nepazīstu...

Manona ķiķina kā kutināta.

Grāfs. Vienreizējs muļķis, vai ne, dārgā?..

Grijē. Viņam ir līkas kājas un ļoti liels pēdas izmērs...

Grāfs./Lesko/ Sēdiet taču mierīgi! Jūs man iespērāt!

Lesko. Atvainojiet...

Grāfs./de Grijē/ tas nekas, manu zēn, ka esi aizmirsis viņa vārdu.

Tici man, ar šo atgadījumu es spēšu uzjautrināt krietni plašāku publiku!.. Pagaidi, bet kāpēc neviens to vēl nezina? Vai tad šo meiču un viņas kavalieri nenokēra?

Grijē. Redzu, jūs slikti pazīstat cilvēkus.

Lesko. Brālīt!..

Grijē. Viņus pat nemeklēja!

Grāfs. Kāpēc?

Grijē. Ja nāktu gaismā, ka, sievai dzīvai esot, kungs uztur vēl arī šo meiču, tad taču būtu aizskarts viņa labais vārds!

Grāfs. Vai nauda arī viņai tika dota?

Grijē. Jā, un dārgas aproces.

Grāfs. Joki ir joki, un vientiesība ir vientiesība, bet kad darīšana ir ar negodīgumu...

Grijē. Vien Visaugstākais spēj ieskatīties mūsu dvēselēs!

Grāfs. Tev taisnība, manu zēn, tev taisnība!

Grijē. Mums nav tiesību nosodīt šo neveiksmīgo kungu.

Grāfs. Tu mani esi apbūris, zēn, ar savu prātīgumu! Es visnotaļ centīšos balstīt tavas gaitas Dieva ceļos.

Grijē. Mana māsiņa un brālītis būs ļoti pateicīgi par to.

Grāfs. Mana daiļā Manona, starp jums trijiem es pirmo reizi dzīvē jūtos kā īstenā ģimenē!

Grijē. Lai Dievs jūs svētī!

Grāfs. Un tagad runājiet, Lesko! Ko jūs tur teicāt?

Lesko. Es... es neko, mans kungs...

Grāfs. Jūs vedinājāt mūs uz dusu!/smejas/ Un pilnīgi pareizi./Manonai/

Gultiņa jūs gaida, cielvaiņa mana!

Grijē. Māsiņa teica, ka arī man te būšot istaba! Un kabatas nauda.

Grāfs. Protams, manu zēn.

Grijē. Vai jūs nevarētu arī man to izmaksāt pusgadu uz priekšu?

Grāfs./Manonai/ Es gribētu ticēt, ka šī nakts būs neaizmirstama...

Ceļas, dodas prom, pat nepagriezies pret Lesko un de Grijē.

Sulainis viņu pavada.

Grijē. Es jūs turēšu pie vārda, kungs! Par to kabatas naudu.

Grāfs. Jūs man atgādinājat jaunību, zēn... /prom/.

Klusums. De Grijē pogā vaļā pārlietu šauros pusaudža svārkus.

Grijē./Manonai/ Un tagad sakiet, mana mīlotā, vai mans plāns nav labāks? Mana sirds nespētu izturēt bez jums kaut minūti ilgāk!

Manona skauj viņu, smejas un skūpstā. De Grijē noņem viņas dārglietas, ietin novilktajos svārkos.

Lesko./klusī/ Izrādās arī jūsu godavārdam ir caurs dibens...

Grijē. Es esmu to turējis - vecais vēl līdz šim brīdim tic jūsu pasacīgai.

Manona skūpstā de Grijē.

Grijē. Jūsu tuvumā esmu gatavs aizmirst pat vissūrākās pārestības, ticiet man. Viss atkal būs kā iepriekš. Vēl labāk!.../Manona saber de Grijē svārkos arī monētas/.

Lesko. Nē, tas neies cauri! Es tūlīt pat iešu pie grāfa...

Grijē. Ej, ej.

Lesko./sašļūk/ Tas būtu bijis tik labi! Un stabili. Uz gadu, trijiem. Vecais taču nespētu vairāk par vienu reizi nedēļā, pārējās nakts Manona būtu tava. Un kabatas nauda...

Grijē. Vēl vārds un es jūs caurduršu!

Manona smejas un no jauna skūpstā de Grijē.

Lesko. Manon, mēs taču bijām plānojuši citādi...

Grijē./Manonai/ Jūs taču nebijāt ar grāfu pagājušonakt, vai ne?

Manona vien smejas un skūpstā de Grijē.

Grijē. Ak, Manon, es nespēju izteikt, kā liksmo mana izmocītā sirds!

Uz ko gan tai lai būtu lielākas tiesības kā ne uz jūsējo!..

Lesko. Tad es pieprasu pusi!

Manona. Manas sirds?!

De Grijē ar smejošo Manonu prom, Lesko nopakaļ. Pēc brītiņa Lesko atgriežas, lai steidzīgi piebāztu kabatas ar sudraba galda piederumiem un paķertu cēlmetāla kafijas kannu un cukurtrauku. Pēkšņi atgriežas arī de Grijē. Viņš izrauj traukus Lesko no rokām, nomet atpakaļ uz galda.

Grijē. Jūs esat nožēlojams zaglēns! Man kauns par jums!..

Aizrauj Lesko prom.

9. aina.

Senlazāra pārmācības nams. De Grijē kamera. De Grijē, joprojām tērpts pusaudža drānās, stāv paceltām rokām, mūks-apsargs rūpīgi izčamda viņa kabatas. Kamerā ir arī abats - pārmācības nama priekšnieks.

Grijē./pēkšņi/ Man nav nekā! Nepazemojiet taču mani katru rītu! Kur gan lai šeit rastos duncis, inde vai virves gals?!..

Abats./rāmi/ Jūsu balss ir tikpat skaista, maiga un jūtīga kā jūsu dvēsele. Es negribētu, lai tā gluži mulķīgā kārtā ietu bojā. Tai ir vēl gaišs un garš ceļš ejams...

Grijē. Un arī šodien man būs liegts nosūtīt vēstuli manai mīļotajai?

Abats. Arī to jūs man taujājat jau otro mēnesi ikdienas.

Mūks iziet, de Grijē nolaiž rokas.

Abats. Jūs, mans draugs, pēc dabas esat tik lēns un labestīgs, ka es nevaru noticēt tai netiklībai, kādā jūs apvaino. Mani izbrīna divas

lietas. Viena - kā jūs, būdams apveltīts ar tik labām īpašībām, varējāt pārmērīgi nodoties miesaskārības negantībām, otra - tā mani pārsteidz vēl vairāk: kāpēc jūs tik mīļuprāt uzklausāt manus padomus un norādījumus. Ja tā patiesi ir nožēlošana, tad jūs esat debess labvēlības izredzētais. Taču, ja to izraisa jūsu iedzimtā labdabība, tad jūsu raksturam ir teicams tikumisks pamats, un tas vieš manī cerību, ka jūs bez pūlēm pievērsīsieties kārtīgai un cienījamai dzīvei.

De Grijē neatbild.

Abats. Jūs atkal klusējat, mans draugs. Kā gan es alkstu no jauna ieklausīties jūsu neparastajā balsī...

Grijē. Jūs esat tik saprotošs un cēls. Sakiet, vai es varētu cerēt, ka divi ieslodzījuma mēneši grāfam varētu likties pietiekami manas vainas izpirkšanai? Viņš varētu atsaukt savu apvainojumu?

Abats. Man šķiet, sievietes iemīlas tieši jūsu balsī... Nemulstiet, mans draugs. Ziniet, es varu apzvērēt, ka jūs tūlīt ierunāsieties vēlreiz. Grāfa kungs pats ir izteicis vēlēšanos jūs apmeklēt. Aiz šīm durvīm viņš gaida vien manu uzaicinājumu.

Grijē. Nevar būt!

Abats. Cik emocionāli!

Grijē. Tas ir tik negaidīti!

Abats. Jūs nevēlaties viņu satikt?

Grijē. Jā... tas ir, nē... pareizāk sakot, jā...

Abats. Protams, ir kāds cits kungs, kas mūsu dvēseles spēj darīt patiesi brīvas... Bet tagad gan esiet pazemīgs. Un klusējiet. Ne katrs iespēj saklausīt jūsu balsī vairāk par kailiem vārdiem...

Abats ieaicina kamerā grāfu de M., pats, svētīdams abus, prom.

Grāfs. Daiļās Manonas mazais brālītis! /smejas/ Jūs neticēsiet, zēn, bet visu šo laiku es nespēju jūs aizmirst! Pat vēl vairāk: iedomājos, ja jūs būtu bārenis, es pieņemtū jūs par savu miesīgu dēlu! Nu, ko

teiksiet, vai neesmu traks?!.. Jūs esat mana jaunība, mans bijušais trakums un asais prāts! Manas kundzes un jaunkundzes, ārprātīgie vīri un jūtīgie tēvi, kurtizānes, karietes un vīns! Ak, manu zēn! Es jūs mīlētu kā pats sevi! Es teiktu jums - dēls, nebaidies dzīves. Cilvēka dvēseles ir apaļas un taisnas kā šis mans pirksts, lieki nemeklē tajās mīklas. Elpo ar pilnu krūti un droši zini, ka to dara arī citi! Es, piemēram, ne tikai uzdrošinājos uzsākt jūsu meklēšanu, bet par jūsu vareno joku nu zina jau visa Parīze. Un no manis paša mutes, mans dēls! Nosodāms ir vien cilvēka negodīgums, ne pašas dabas mūsu šūpuļos liktās vajadzības. Vai, dēls, pārmetīsi cilvēkam, kurš izkārnās, ja vajadzība viņu spiež? Tāpat ir ar šīm skuķēm... Dēls, vai patiesi tu nepriecājies, ka šodien būsi brīvē?!

Grijē. Kungs?..

Grāfs. Ak, piemirsu! Esmu atslaucis savu apvainojumu, mana kariete un mana māja tevi gaida, dēls!

Grijē. Kungs, es nedomāju, ka pēc visa tā, pēc visa notikušā mēs ar Manonu spēsim dzīvot jūsu namā. Bet par atbrīvošanu - paldies.

Grāfs. Zini, kad tajā iebraucamajā vietā jūs abus cēla ārā no jūsu siltās gultīņas, es aplūkoju Manonas krūtis. Teikšu atklāti: biju cerējis vairāk...

Grijē. Kungs, ko jūs atļaujieties?!

Grāfs. Lai gan, dēls, ko velti strīdēties. Viņa vienalga sēž Patversmē.

Grijē. Kungs... es pazemīgi lūdzu jūsu paskaidrojumus...

Grāfs. Uzrunā mani uz "tu".

Grijē. Patversmē starp Parīzes netiklēm?! Es taču pieprasīju tiesāt tikai mani!

Grāfs. Vai tiešām tev tas nebija vēl zināms?

Grijē. Jūs esat licis nolaupīt man visdārgāko, atraut daļu no manis paša, un vēl uzdrošināties šurp nākt?!

Grāfs. Es domāju jau rīt tu sapratīsi, ka tur ir viņas istā vieta. Dēls, kas ar tevi notiek? Tev slikti? Dēls!..

Negaidīti de Grijē metas grāfam de M. virsū, nogāž gar zemi un ņemas žņaugt. Grāfs gārdz. Ieskrējušais mūks tikai ar lielām pūlēm abus izšķir. Tie paliek nekustīgi guļam, katrs savā kameras stūrī. Mūks steidzīgi iznes grāfa de M. ķermeni. Pēc brīža ieskrien abats.

Abats. Es nespēju tam noticēt! Kas jums lēcies, mans draugs? Jūs taču jau bijāt brīvībā! Neticami - tik jūtīga dvēsele! Jūs mani dzirdat?!..

Abats apveļ de Grijē uz muguras. Kavaliera acis ir vaļā, taču viņš klusē.

Abats. Sakiet taču kaut ko!

Grijē. Beigts?..

Abats. Kas?

Grijē. Tas vecais smerdelis.

Abats. Dzīvs, dzīvs, mans draugs! Grēks ir apmetis jums loku! Lai slavēts Dievs!

Grijē. Jo sliktāk...

Abats. Ko jūs runājat?!

Grijē. Vismaz zinātu, kāpēc man lemts te sēdēt tālāk.

Abats. Nezaimojiet, mans draugs! Jūsu balsī tad iezogas tik svešādas skaņas!

Grijē. Vai tad tagad mani vēl laidīs ārā?

Abats./minstinās/ Es to nevaru apgalvot...

Grijē pēkšņi no jauna metas ar seju pret zemi.

Abats. Kas gan šeit notika?

Grijē. Ejiet prom!

Abats. Man ausīs skan pletņu cirtieni!

Grijē. Prom!!!

Abats, izbīlī kāpdamies atmuguriski, nozūd durvīs. Pēkšņi de
Grijē pielec kājās.

Grijē. Pagaidiet! Pagaidiet!!!

Abats acumirklī ienāk atpakaļ.

Abats. Mana nomaldījusies avs...

Grijē nometas ceļos viņa priekšā.

Grijē. Piedodiet, es pazemīgi lūdzu, piedodiet, mans kungs!

Abats. Jūs neesat neko noziedzies /skauj de Grijē/.

Grijē. Vai neņemsiet ļaunā manu lūgumu?

Abats. Jūs mani aizskarāt.

Grijē. Es vēlētos tikties ar kādu garīdznieku no Sensilpīcijas se-
mināra.

Abats./pēc brīža/ Jūs zināt, pie mums apmeklējumi ir liegti...

Grijē. Zvēru, ka neesmu redzējis godīgāku abatu par jums, mans kungs -
arī Tiberžam tā būtu pamatīga skola.

Abats. Es domāju, ka spēšu izkārtot...

De Grijē skūpsta abata rokas.

Abats./ļoti uzbudināti/ Ziniet, jūsu balsī atkal ieskanas debesu
notis. Ardievu, dārgais draugs!

Grijē. Kungs! /abats apstājas uz sliekšņa/ Tgad jūs man aizliegsit
brīvi pastaigāties pa šo namu?

Abats. Tas būtu mans pienākums... taču es nevaru to pildīt.../prom/.

10. aina.

Turpat. De Grijē kamerā ir arī Tiberžs. Abi labu brīdi stāv
apskāvušies.

Tiberžs. Jūsu abats veselu stundu nelaida mani šurp, augšā, klāstī-
dams savus panākumus ieslodzīto ~~pārmērībā~~ . . . Uzmācīgs tips.

Grijē. Viņš, šķiet, no tiesas tic pāraudzināšanas iespējamībai.

Tiberžs. Tātad jūs arī mani uzskatāt par tukšu gvelzēju?..

Grijē. Jūs esat draugs...

Tiberžs. Es šurp nācu, dārgais kavalieri, lai, pirmām kārtām, jums atvainotos par savu iepriekšējās reizes nesavaldību. Dievs ir mans liecinieks, esmu garas stundas skumis par šo savu grēku...

Grijē. Mīlais Tiberž, es gribētu, lai vismaz šoreiz jūs saskatītu mani tādu, kāds esmu, ne tādu, kādam, iespējams, man vajadzētu būt. Esmu tāds pats, kādu atstājāt pagājušoreiz: joprojām debesu soda neskarsts, vēl arvien tikpat iemīlējies un vēl aizvien tikpat nelaimīgs šīs liktenīgās mīlestības dēļ, kurā joprojām rodu visu savu laimi.

Tiberžs. Bet, mīlais draugs, šāda atzīšanās dara jūs piedošanas necienīgu. Ir daudz grēcinieku, kuri baudkāres apreibināti, šo neīsto svētlaimi vērtē augstāk par tikumību, tādejādi pieķeroties vismaz svētleimes šķitumam, turpretī atzīt, kā to darāt jūs, ka jūsu mīlas objekts vērš jūs vien nelaimīgu, pat noziedzīgu, un tomēr joprojām pēc šīs nelaimes un noziedzības dzīties, ir domu un rīcības pretruna, kas jūsu saprātam godu vis nedara.

Grijē. Vai tā, ko jūs saucat par tikumības svētlaimi, mīlais Tiberž, ir brīva no ciešanām, likstām un satraukumiem? Kā jūs nosauksit cietumu, krustā sišanu vai sodus un spīdzināšanas, ko uzliek tirāni? Jūsu sludinātā svētlaipe ir viena vienīga ciešanu jūra. Un ja iztēles spēks spēj atrast prieku pat šajās ciešanās, kāpēc tad, runājot par manu dzīvesveidu, jūs līdzīgu tieksmi uzskatāt par pretrunīgu un neprātīgu? Es mīlu Manonu, un es tiecos caur daudzām ciešanām pēc laimīgas un mierīgas dzīves kopā ar viņu. Sekojoši: abos gadījumos apstākļi ir vienādi. Ja nu arī ir kāda starpība, tad man par labu, jo tā svētlaipe, pēc kuras ilgojos es, ir tuva, bet jūsu - tāla, mana svētlaipe ir tādas pašas dabas kā manas ciešanas - tā ir miesīga, turpretim jūsu svētleimes daba ir nezināma, tai var tikai censties no-

ticēt... Jums slikti, mans draugs?

Tiberžs. Nepieskarieties man!

Grijē. Esmu jūs sarūgtinājis?

Tiberžs. Tas ir nešķīsts, bezdievīgs sofisms! Šis jūsu ciešanu salīdzinājums ar to mērķi, ko sprauž reliģija, ir visbrīvdomīgākā, visaplamākā ideja!

Grijē. Es jums vien izskaidroju to, ko jūs uzskatāt par pretrunu - nelaimīgas mīlestības pastāvību. Un ja šī pretruna vispār ir - no tās mēs vaļā netiksim, ne es, ne jūs. Tieši no šī viedokļa šīs lietas ir vienādas.

Tiberžs. Bet tikumības mērķis ir nesamērojami augstāks par mīlas mērķi!

Grijē. Runa taču ir par to spēku, kāds piemīt gan tikumībai, gan mīlai, un kas mums ļauj izturēt visas ciešanas. Spriedīsim pēc iznākuma. Cik gan daudz atkritēju ir stingrai tikumībai, bet cik maz to ir mīlestībai!..

Tiberžs. Es vēlos aiziet no šejienes!

Grijē. Man žēl, ka mēs nespējam saprasties.

Tiberžs./pēkšņi/ Bet ja arī tikumības ceļā ir grūtības, tad tās nav nenovēršamas un neizbēgamas!

Grijē. Bet mīlestība, kaut diezgan bieži mūs pieviļ, sola vienīgi baudu un tīksmi, turpretim reliģija pieprasa tikai drūmu un pazemīgu dzīves veidu.

Tiberžs. Nav tiesa! Nav tiesa! Jums vienkārši nekad nav nācies izjust to debesu gādības baudu un prieku, kas apņēm mūs, liedzot sev šīs zemes kārības! Un nerunājiet vairs!

Grijē. Patiesi, patiesi - mēs esam tādi radīti, ka mūsu laime rodama vien prieka izjūtā, un vai mums vēl jāpēta sava sirds, lai saprastu, ka no visiem priekiem saldākā ir mīlestība? Un tā ātri vien nojauš,

ja tiek mānīta, solot kādus citus, šķietami daudz jaukākus priekus. Lūk, tieši šis apmāns arī rada neuzticību pat visdrošākajiem solījumiem.

Tiberžs./nometas uz ceļiem/ Ak, Dievs, vai tu esi sūtījis man šo nežēlīgo pārbaudījumu tās dvēseles izskatā, kura man tuva, kura vienīgā spēj sniegt man mīlas baudījumu... Ak, Dievs, neklausies vairs manī, es nespēju vairs valdīt savu saprātu, man krūtīs plīst pušu, es nīstu savu miesu, nepazīstu dvēseli... Ak, Dievs, neklausies manī! Neklausies! Es neredzu vairs priekšā ceļu! Tu zini, cik es esmu mocījies, ņem mani atpakaļ pie sevis, ak, Dievs!..

De Grijē cieši satver Tiberžu, tas saļimst uz viņa pleca. Ilgs klusums. Mazpamazām Tiberžs atgūst sajēgu.

Tiberžs. Mīlais kavalieri, kur mēs esam?../pēkšņi/ Kas te notika? Kādēļ mēs esam uz grīdas? /pielec kājās/ Kas šeit ir noticis?!

Grijē. Nekas. Jūs, mīlais Tiberž, tikai centāties man iegalvot, ka jums neesot dvēseles.

Tiberžs./strupi/ Jūs, kavalieri, atkal atļaujaties teikt to, ko nedrīkst teikt pat labiem draugiem... Kādēļ jūs vēlējāties mani šeit ieraudzīt? Parasti jums bija vajadzīga nauda, tagad gan es nespēju iedomāties, ka šeit varētu kādu uzpirkt.

Grijē./izvelk aiz krekla slēptu aploksni/ Es gribētu, lai jūs to nogādātu ārpus šī nama sienām.

Tiberžs. Es tiku brīdināts, ka vēstules ir aizliegtas... Un turklāt tādā kārtā es veicinātu jūsu... jūsu dzīvi, kuru es neatzīstu.

Grijē. Jā, šī vēstule tuvinās mani Manonai. Tā nododama caur viņas brāli. Jūs varat man atteikt.

Brīdi minstinājies, Tiberžs tomēr paņem aploksni un ieslēpj to pamatīgi dziļi zem savām drēbēm.

Tiberžs. Es vismaz ceru, ka tas nav jūsu kārtējais viltus.

Grijē./pēc brīža/ Es nespēju remdēt jūsu ciešanas...

Tiberšs./dodas prom, uz sliekšņa/ Kāpēc jūsu istaba netiek aizslēgta?
Kāpēc to neapsargā?!

Grijē. Viņš tic pāraudzināšanas iespējamībai...

Tiberšs, neatskatījies, prom.

II CĒLIENS.

1. aina.

Vēls vakars. Senlazāra Pārmācības nama vārti. To iekšpusē ar laternu rokās šurpu turpu staigā apsardzes mūks. Vārtu pretējā pusē slapstās Lesko kungs. Mūks ausās, taču Lesko paliek viņam neredzams. Dobji desmit reizes nozvana torņa pulkstenis. Mūks nometas ceļos, lai pielūgtu Dievu. Pēkšņi pāri pagalam uz vārtu pusi nāk abats, viņa rokās virmo sveces liesmiņa. Labu brīdi viņš gaida līdz mūks beigs lūgšanu, taču acīmredzami kāds ir aizslēpies aiz abata muguras un steidzina mācītāju. Mūks pār-
bīstas no abata pēkšņās balses.

Abats. Batist, atver vārtus...

Mūks. Tik vēl, jūsu godība?

Abats. Ver vien...

Mūks. Ja jums ir kas nepieciešams, brālis Žeroms atnesīs!

Pēkšņi abats tiek pagrūsts nost, aiz viņa stāv de Grijē.

Grijē. Ver vaļā, kad tev saka!

Mūks metas pie savas šautenes.

Grijē. Stāvi!!! /viņa rokās pistole, mūks sastingst/.

Abats. Kur jūs to ņemāt?

Grijē. Jūsu rakstāmgalda atvilktnē. Paldies Dievam, jūs bijāt pietie-
koši saprātīgs, lai pasargātu mani no briesmīgās nepieciešamības to
lietot.

Abats./mūkam/ Jūs redzat, viņš ir pārāk cieši apņēmis! Ver vārtus!..

Mūks negribīgi paklausa, vārti atveras. No ēnas izlec notiekošo slepus vērojušais Lesko.

Lesko./skaļi/ Šitos jērus jau ar knipi var nogāzt! Es jūs sveicinu, kavalieri! Kariete mūs gaida, kā pasūtījāt!

Grijē./abatam/ Jūsu labvēlība man palīdzēja izdzīvot šos mēnešus, dārgais kungs...

Lesko. Tu viņam vēl kājas nomazgā! Laid lodi ribās un beigta balle!
/smejas/.

Grijē. Apklusīet!/abatam/ Neņemiet ļaunā, es citādi nespēju...

Grijē dodas laukā pa vārtiem. Pēkšņi mūks ķer šauteni un stājas viņam ceļā.

Grijē. Nost, nost no ceļa!!!

Tomēr mūks ir jau gatavs šaut.

Abats. Laid viņu, Batist, laid!..

Nogrand divi šāvieni. Kā de Grijē, tā arī mūks sagraļojas, taču krīt otrais. Viņš satver Lesko drēbes un vēl pūlas noturēties.

Lesko cenšas atbrīvoties no mirstošā.

Lesko. Asinis... asinis!..

Abats./pār mūku/ Tas bija veltīgi, Batist.../lūdz Dievu/.

Grijē./Lesko/ Kurp jūs, Lesko?!

Lesko./kāpdamies prom/ Tu... tu nošāvi to puiku...

Grijē. Kur ir kariete?! Uz kuru pusi?!.../satver Lesko/.

Lesko. Es nevaru skatīties uz asinīm, es nevaru...

Grijē. Leitnant Lesko, kur ir kariete?!

Abi prom. Abats aizver Batistam acis, dod svētību viņa dvēselei.

Abats. Tas nebija mūsu varā, mīļais Batist...

Pēkšņi de Grijē ar Lesko skrien atpakaļ.

Lesko. Man likās, ka kariete bija tur...

Grijē. Kā tu varēji visu šo laiku pilnīgi neko nedarīt viņas labā?
/spārda Lesko pa pēcpusi/.

Lesko. Met nost pistoli, met nost! Abata kungs, atņemiet viņam!..

Grijē. Viņam, redzat, bijis bail kaut ko uzsākt!..

Abats. Jūsu balss ir aizsmakusi, jūsu dziesma pārtrūkusi...

De Grijē ar Lesko, nedzirdēdami abatu, prom.

Abats. Piedod man, Batist, piedod, pat ja tu kādreiz dzirdēsi, ka es meloju!..

2. aina.

Patversme. Manonas Lesko kamera. Manona ir viena. Pēkšņi skan dobji, droši divu cilvēku soļi. Tie ir garos melnos apmetņos tērpti stāvi, lielas kapuces sedz sejas. Viņiem ir atslēga no kameras. Manona izbilī iekliedzas. Viens no vīriem aizspiež viņai muti ar roku. Zem kapuces ir slēpies de Grijē. Mīlnieki skūpstas. Otrs tumšais stāvs visbeidzot nepacietīgi biksta viņus. De Grijē nomet apmetni un velk nost savus svārkus.

Manona. Ko jūs darāt?..

Viņai atkal tiek aizspiesta mute un itin drīz Manona noprot, ka tai jāpārgērbjas de Grijē drēbēs, kuras viņam mugurā dubulti - divi svārki, vestes utt. Manona novelk kleitu. De Grijē, neizturējis, no jauna pievelk viņu sev klāt, un atkal trešais spiests abus šķirt ar varu. Manona gērbjas, viņa uzvelk bikses, ilgi knibinās ap to pogām.

Manona./smejas/ Pogas ir otrā pusē!..

De Grijē metas viņai palīgā.

Nepazīstamais. Nekavējieties!

Viņš pats ņemas pogāt ciet Manonas bikses, kas tai liekas uzjautrinoši. De Grijē velk atpakaļ apmetni. Nepazīstamā apmetnis

tiek Manonai. Zem tā izrādās bijis jauns, stalts virsnieks - markīzs de A. De Grijē ar Manonu ir gatavi bēgšanai. Pirms nozušanas Manona pateicībā noskūpst markīzu de A. Abi prom.

Markīzs de A. brīdi nogaida, tad saplēš sev uz krūtīm kreklu.

Markīzs./pēkšņi/ Sardze! Trauksme!.. Sardze!!!

Prom uz pretējo pusi. Atskan trauksmes zvana skaņas. Aizskrien divi zaldāti ar šautenēm. Soļi, steiga, satraukums.

3. aina.

Lesko kunga vecpuiša istaba. Šaurajā gultā sēž Manona, viņa

joprojām tērpta vīrieša drēbēs. Grijē tup uz ceļiem viņas priekšā.

Grijē. Cik jūs esat bāla, izmocīta! Kāda laime, ka visu šo laiku es nezināju, kur jūs atrodaties, kā ar jums apietas - es būtu sajucis prātā!

Manona. Cik jūs esat drosmīgs! Dažbrīd es vairs neticēju, ka jebkad tikšu no tā sprosta laukā.

Grijē. Man tas bija jādara vai jāmirst!

Manona. Es ticēju, ka jūs nāksiet!

Grijē. Nebūtu es toreiz izjaucis jūsu plānus, Patversmes mocības būtu gājušas jums secen. Jūs taču tur nonācāt manis dēļ!

Manona. Jūs izpirkāt vien savi vainu, un nu atdosit mani atkal grāfam?/smejas/.

Grijē. Ak, nē! Kā gan jūs varat tā runāt? Ikdienas, visus šos divus nebeidzami garos mēnešus es biju tuvu pašnāvībai, neredzot jūs, nespējot jūs skaut un jums pie kājām krist.

Manona. Es nezinu nevienu cēlāku par jums, mans kavalieri!

De Grijē skauj Manonu vēl ciešāk, piespiež galvu viņas krūtīm.

Grijē. Tātad tomēr tu mani tik ļoti mīli?

Manona. Tūkstošreiz vairāk, nekā spēju to pateikt...

Grijē. Un tagad tu nekad vairs mani neatstāsi?

Manona. Kā gan jūs varat?! Mans kavalieri...

Grijē. Ak, es dzirdu, kā sitas tava sirds, šķiet, tā tiecas man pretim... Kaut arī es tev to dāvāt spētu!..

Manona. Ko jūs sakāt, mans mīļais?

Grijē. Ko tieši?

Manona. Jūs vēlaties man ko dāvāt?

Grijē. Ak, tu to zini, zini, zini, mīļā mana!

Manona. Kleitu!

Grijē. Ak... protams, kā gan es to varu aizmirst! Es biju domājis vēl arī ko citu.

Manona. Un istabeni.

Grijē. Bet mums vēl nav pat pašiem savu māju!

Manona. Tad karieti un divus baltus zirgus! Un operu jau šovakar.

Grijē. Protams, protams, protams, to es gribu un tas būs, bet visupirms ir mana sirds - kaut es to spētu izņemt sev no krūtīm un ielikt plaukstās tavās! Lai kļūtu tu par viņas pavēlnieci...

Manona. Bet es taču tā jau esmu!

Abi smejas, kaislīgi skauj viens otru. Pēkšņi ar troksni, pacēlušī šautenes kaujas gatavībā istabā iebrūk divi zaldāti - tie paši no Patversmes. Manona izbīlī iekliedzas, deGrijē aizstāvībai paķer krēslu. Viņš vērējas ar to, iebrucēju šautenes lido kaktā, paši zaldāti krīt gar zemi, lai tos neķertu kāda no krēsla kājām.

Grijē. Neviens jūs man neatņems, mīļā mana!

Manona. Mīļais!..

Pēkšņi atskan vareni smiekli, istabā ienāk markīzs de A., aiz viņa Lesko kungs.

Markīzs./Manonai/ Jūsu izredzētais ir tik bezbailīgs, īsts varonis!

Mēs taču tikai pajokojām!

Nerimstas smieties. Lesko smaida nedaudz skāpi. Abi zaldāti ņem savas šautenes, prom.

Grijē. Ja kāds cits būtu jūsu vietā, mīļo marķīz, es par tādiem jokiem aicinātu krustot zobenus!

Marķīzs nespēj vien beigt smieties, ņem krēslu, atdarina de Grijē Grijē. Jā, tas tiešām, šķiet, bija dīvaini.../pūlas smaidīt/.

Marķīzs./Manonai un de Grijē/ Neredzu prieku, neredzu laimi jūsu acīs, mani draugi! Viss ir izgājis gludāk nekā mēs varētu vēlēties! Neviena līdz pat šim brīdim nevar saprast, kā jaunkundze ir izbēgusi. Cilā viņas tukšo kleitu un pūš! Un arī es esmu spējis izvairīties no aizdomām. Nu, taču, priecājieties! Viss beidzies, viss kārtībā!..

Manona skauj de Grijē, skūpsta viņu.

Marķīzs./Lesko/ Ko gan mēs gaidām, draugs?

Lesko sarosās, viņš salej tikko atnesto vīnu glāzēs. Lesko ir pārlietu priecīgs un skaļš.

Marķīzs. Uz jūsu veselību!

Lesko. Marķīza kungs nopirka tik dārgu vīnu!..

Marķīzs. Zvēru pie sava gērboņa, nekad vēl neesmu redzējis saskanīgāku pāri par jums. Jūsu dievinātais kavalieris, jaunkundz, tā spēja mani iejūsmināt ar savu mīlestību, ka man nekas cits neatlika, kā vien laisties šajā bīstamajā dēkā. Īsta mīlestība taču nav iespējama aiz restēm!

Visi dzer.

Lesko. Cik dārgs vīns!

Grijē. Šķiet gluži neticami, ka šajos laikos ir vēl kāda sirds, kura ir tik saprotoša, godīga un cēla kā jūsējā, ka šajā pasaulē vēl ir kāds cilvēks, kura rokās mēs varējām ielikt savu likteni un vēlāk to nenožēlot. Paldies, marķīza kungs. Visaugstākais ir bijis tam liecinieks, un šis labais darbs netaps aizmirsts jūsu beigu stundā!

Marķīzs. Vai tad man jau smiltis birst?!

Manona skaļi skūpstā marķīzu de A..

Lesko. Kāds cilvēks!

Marķīzs. Zvēru pie savas vecmāmiņas, es neesmu dzirdējis daiļrunīgāku mēli par tavējo, kavalieri! Es arī tā gribu - /svinīgi/ jūsu draudzību, mani jaunie draugi, es vērtēju par vienu no vērtīgākajiem manas dzīves ieguvumiem, un es centīšos būt tās cienīgs!.. Lai zibens mani sa-

sper!

Lesko. Vienreizēji!

Visi smejas, aplaudē. Lesko lej no jauna vīnu.

Lesko. Tik dārgs vīns šajā manā vecpuiša cellē vēl nav lijis!

Marķīzs./apskata istabu/ Labi vismaz, ka Lesko kungu pagaidām esmu izmitinājis pie sevis - jums jau te pat divatā nav lāgā kur apgriez-

ties!

Lesko. To jau nemaz nevar salīdzināt pat ar jūsu dārza lapeni!

Grijē. Ziniet, manuprāt, te ir Versaļa, kopš šeit savu kāju spērusi būtne, kas pelnījusi valdīt par visu sirdīm!/skauj Manonu, skūpstā/.

Marķīzs. O, viņa ir pelnījusi vairāk!

Lesko. Protams! Bet ko tad mēs varam...

Grijē./pārtrauc/ Nāks laiks, nāks padoms!

Marķīzs./par Manonu/ Paklausieties, sievietēm mūsu drānas, izrādās, piestāv pat labāk nekā mums pašiem - jums tā nešķiet, kungī?

Grijē. Mēs jau esam iegādājušies jaunas kleitas, taču tās vēl nav šurp atvestas.

Lesko. Kad tad?..

Marķīzs. Nē, tieši otrādi! Man šķiet, jaunkundz, šajās drēbēs jūs, patiesi, izskatāties vēl kairinošāka, vēl neatvairāmāka!.. Tiesa, uz operu gan jūs tāda neaiziesiet, bet to taču jūs sev nevarēsiet atteikt, vai ne?

Manona./priecīgi/ Kā jūs to zināt?

Lesko. Cik labs vīns!.. /lej glāzēs/.

Grijē. Mēs vēl neesam atjēgušies no ieslodzījuma...

Marķīzs. Šī mēneša beigās solās nākt gatavs jauns Pergolezi. Tas būs aizraujoši. Parīzē jau tiek pārrakstītas notis.

Lesko. Ko jūs sakāt!

Marķīzs. Ak tā, biju pavisam piemirsis - es velti sāpinu jūsu sirdis, pieeminot operu, piedodiet: jūs taču nedrīkstat rādīties cilvēkos, jūs var pazīt...

Grijē. Mums arī šeit nav slikti, /Manonai/ vai ne?!

Marķīzs. Jaunkundze jau vēl kaut kā spētu ieslēpt seju vēdeklī, bet jūs, kavalieri, taču esat nogalinājis cilvēku. Tie vairs nav joki.

Lesko. Šausmas...

Manona. Kavalieri, tas ir tiesa?!

Marķīzs. Tikai neuztraucieties! Pārmācības nama priekšnieks policijai apgalvo, ka to sargu neesot nogalinājis kavalieris, bet gan kāda nezināma persona, kura rīkojusi viņa bēgšanu. Pārdzīvojumiem patiešām it kā nebūtu pamata, un tomēr tas noticis kavaliera bēgšanas laikā...

Manona. Mīļais, tas ir tiesa?

Marķīzs. Jaunkundz, viņš taču nogalināja to nelaimīgo jūsu labad, vienīgi jūsu brīvības labad!

Manona. /de Grijē/ Kāpēc jūs neko neesat man teicis? /skauj un karsti skūpstā viņu/.

Marķīzs. Ak, kas par pāri! Kādas jūtas, kāds uguns, zvēru pie mūsu regenta, neparasta kaislība!.. Ja jau vienreiz esmu piekritis jums izpalīdzēt, uzskatu par savu pienākumu darīt to vēlreiz. /izņem no svārkiem naudu, sniedz to de Grijē/ Tas jums būs pirmajam laikam, mīlie mani. Un bez pateicības vārdiem!

Grijē. Paldies, mums nav tiesību izmantot jūsu laipnību vēlreiz, turklāt tādu nieku dēļ.

Lesko saķer galvu.

Marķīzs. Mīlais draugs, šī laipnība pilnīgi nemaz neietekmē manu mantisko stāvokli, un, zinādams, ka tā pietiekoši daudz izteiktu jums, es jūs lūdzu nesāpināt manu dvēseli - kā droši vien izteiktos jūs!

Grijē. Mīla ir daudz stiprāka par pārpilnību, stiprāka par visiem dārgumiem un bagātību. Šīs lietas tai, iespējams, vajadzīgas vien kā atbalsts...

Marķīzs. Tieši to es arī gribēju teikt!

Pēkšņi naudu ņem Manona.

Manona. Mēs pateicamies par jūsu saprotošo un dāsno sirdi /noskūpstā marķīzu de A./.

Marķīzs. Nav patēriņības vērts!.. Es neuzdrošinos jūs vairāk traucēt! Ardievu, mani jaunie draugi!/prom/.

Grijē./nopakaļ/ Es jums rīt atdošu... parīt...

Marķīzs ir prom, viņš nav dzirdējis.

Manona./skūpstā de Grijē/ Jūs gandrīz aizvainojāt viņu, mans mīlais kavalieri.

Lesko. Un vēl muld par kaut kādām kleitām!

Grijē. Es tās nevaru nopirkt tikai tagad, tikai šajā brīdī! Jau rīt...

Manona. ... mēs tās nopirksim./liek marķīza naudu de Grijē kabatā/
Lūk, kariete, zirgi un stabene, mans mīlais!

Grijē. Es gribu, lai jūs skūpstītu tikai mani!

Lesko. Bet es gribu arī ēst!

Grijē. Man būs nauda! Es to aizņemšos no... Tiberža. Vienvārdsakot, gan jau es kaut ko izdomāšu!

Lesko. Atliek tikai nožmiest jūsu tētiņu! Pie asinīm jūs nav jāradina.

Grijē. Divakuja!!! Tūlīt pat un ne mirkli vēlāk!

Manona./Lesko/ Kas ar tevi notiek?! Pasaki taču beidzot!

Lesko./par de Grijē/ Lai viņš apsola, ka noklausīsies klusējot!

Manona./skūpsta de Grijē/ Tu taču to varēsi!

Lesko./nedroši/ Marķīzs ir iemīlējies... savrūpmāja, istabene, trīs sulaiņi un desmit tūkstoši gadā...

Klusums.

Grijē./pārlietu rāmi/ Viņš ir tik daudz darījis mūsu labā... Saki, ka es atdošu naudu pie pirmās izdevības...

Lesko. Man skaļi jāsmejas...

Manona. Neuzdrošiniēs!/skauj de Grijē, skūpsta/.

Lesko. Es zinu, es saprotu... es jau arī esmu tavā pusē, brāl...

Manona. Kad viņš grib mani redzēt?

Lesko. Rīt... un jau vakarā viņš taisās tevi izklaidēt. Es nezinu, kā viņš ir izdibinājies, kas tev patīk. Tā būšot masku balle, kur tevi neviens nespēsot sazīmēt...

Manona./de Grijē/ Kāpēc jūs skumstat, kavalieri?

Grijē. Jūs taču neapgalvosit, ka šie piedāvājumi jūs nemaz nevilina. /izraujas no Manonas skavām/.

Manona./pēkšņi, skaļi, iedomātam tēlam/ Palūkojieties šajā spogulī, cienītais marķīza kungs! Apskatiet sevi labi! Jūs lūdzat manu mīlestību. /par de Grijē/ Redziet, te ir cilvēks, ko es mīlu un esmu zvērējusi mīlēt visu mūžu. Salīdziniet pats! Ja jums šķiet, ka varat sacensties ar viņu par manu sirdi, tad pamatojiet to, jo jūsu padevīgās kalpones acīs visi marķīzi vai pat Itālijas prinči kopā ņemti nav vērti viena šā mata, kurus es pašreiz turu rokā...

De Grijē strauji atkal skauj Manonu.

Grijē. Es zināju, mana sirds... es zināju...

Lesko dzer vīnu no pudeles kakliņa.

Manona. Mums ir jāpieņem marķīza dāvanas un jāpazūd.

Grijē. Bet mēs jau vienreiz esam to mēģinājuši!

Lesko. Varbūt šoreiz izdodas.

Grijē. Jūs nepazīstat šos cilvēkus!

Manona. Šoreiz stiprāki esam mēs + marķīzs ir līdzvainīgs manā bēgšanā no Patversmes. Viņš neuzdrošināsies mūs apsūdzēt.

Lesko. Mīļā, mīļā māsīņ!..

Grijē. Es izdomāšu, kā viņam atdot naudu!

Manona. Tad mums netrūks vairs nekā!

Grijē. Es tikšos ar savu tēvu!

Manona ar skūpstu aizspiež viņam muti.

Manona. Jūs taču palīdzēsiet man?! Arī jūs taču masku ballē neviens nespēs sazīmēt! Es tur ieradīšos jau ar visu marķīza naudu.

Lesko./de Grijē/ Tu varētu pārgērbties, teiksim, par mācītāju!

Manona. Es centīšos izdomāt Venēras tērpu.

Lesko. Bet es... es... mani jūs pazīsiet uzreiz!

Grijē. Mīļā Manon!..

Manona./Lesko/ Izej ārā!

Lesko. Es?

Manona./pasviež Lesko naudu/ Aizej kaut kur!.. Tu gan esi āzis!

Apjukušais Lesko prom.

Grijē. Mēs vienreiz jau esam to mēģinājuši!..

Manona./skaj de Grijē/ Pamēģināsim vēl...

4. aina.

Greznā zāle. Masku balle. Dejas. Orķestris spēlē Pergolēzi "Kalpones kundzes" melodijas. Slēpjoties aiz maskām, jautrība sit krietni augstāku vilni nekā parastās ballēs. Maskas tiek atminētas ar ķermeņa aptaustīšanas palīdzību un tml. Vien kāds abata sutanā tērpts stāvs ar melnu masku uz acīm vairās no klātesošo trakulībām - tas ir de Grijē. Lesko kungs, turpretim, itin bieži ir jautrības degpunktā. Viņš ir pārgērbies par meža gariņu. Te iejādams uz milzu cirvja, te vicinādams pamatīgu zaru, Lesko

jauc dejotāju soli, par ko gan sodīts netiek. Spiedzieni, smieklī. Pēkšņi telpā ieslīd baltā, gaisīgā tērpā vīstīta būtne ar mir-
dzošu masku uz acīm. Zem plānā auduma krokām nojaušam^a viņas
kailā auguma formas - tā, acīmredzami, ir Venēra. Melnais abats
acumirkli metas viņai klāt, abi dejo. Abats pūlas skūpstīt Ve-
nēru, taču masku dēļ tas ir visai apgrūtinoši. Viņš skauj to sev
kaislīgi klāt, kas klātesošajiem šķiet patiesi uzjautrinoši.
Visbeidzot abats ir aizvilcis Venēru stūri.

Grijē. Jūs nevarat iedomāties, kā es jūs gaidīju! Es nosolījos pa-
darīt sev galu, ja jūs neatnāktu!.. Ak, ko es runāju, jūs nevarējāt,
nevarējāt neatnākt!..

De Grijē ņem nost Venērai masku, lai to skūpstītu, taču nākošajā
acumirkli no pārsteiguma pat iekliedzas. Zem maskas izrādās nepa-
zīstamas jaunas meitenes seja. De Grijē metas prom, tad atgriežas
Grijē. Atvainojiet, jaunkundz, padevīgi lūdzu mani atvainot! Es pār-
skatījos... šādā tērpā bija jābūt citai...

Meitene. Viņa nevarēja atnākt.

Grijē. Viņa noteikti būs! Atvainojiet mani vēlreiz!

Meitene. Viņa netīks.

Grijē. Es viņu^{sa} gaidīšu...

Meitene. Kavalieris de Grijē?

De Grijē sastingst.

Grijē. Kā jūs zināt manu vārdu?!

Meitene. Kundze, kura mani sūtīja, lūdza jums pateikt, ka šovakar
viņa nespēšot šurp atnākt.

Grijē. Kas ar viņu noticis? Kur viņa ir?

Meitene. Marķīza pilī.

Grijē. Ko viņa tur dara?!

Meitene. Ēda rozīnes, kad es gāju prom...

Grijē. Es esmu kavalieris de Grijē!

Meitene. Jā, viņa lika sameklēt tieši jūs, un pateikt...

Grijē. Nav taisnība!

Meitene. Viņa pati jūs atradīšot tuvākajās dienās.

Grijē. Ej prom!!!

Meitene. Varbūt... varbūt es spētu jums palīdzēt? Kundze man lika...

Grijē. Es tev pavēlu apklust!!!

Daļa balles viesu sāk pievērst melnajam abatam uzmanību. De Grijē strauji pamet meitātni, prom. Apmulsušo Venēru uzlūdz uz deju kāds viesis ar āža masku.

Pēkšņi de Grijē ir atkal atpakaļ, viņš pagrūž āzi malā, dejo ar Venēru.

Grijē. Dodieties atpakaļ un pasakiet viņai manā vārdā, lai priecājas par savu nodevību un, ja vien var, bez jebkādam sirdsapziņas mokām! Es pametu viņu uz mūžu un reizē atsakos no visām citām sievietēm arī! Ejiet!.. /tomēr vaļā meitenei nelaiž/ Ej! Un brīdini viņus abus, ka ilgi smieties par sevi es nāļaušu! Es viņus noduršu pats ar savu roku!

Prom no meitenes, nākošajā acumirkli atkal atpakaļ. Viesi no jauna pievērsē dīvainajam abatam uzmanību.

Grijē. Nāc šurp, mana mīļā, nāc! Tu taču esi sūtīta mierināt mani, vai ne?! Saki, vai tu spēsi remdēt dusmas un izmisumu, un vēlēšanos padarīt sev galu pēc tam, kad būs nonāvēti divi nodevēji, kas nav dzīves cienīgi?!..

Pamazām viesi sāk vērot notiekošo kā īpašu uzjautrinošu izrādi.

De Grijē to nemana, nelaimīgo meiteni viņš dancina ar varu.

Grijē. Nāc, noslauki man asaras! Nāc, atdod mieru manai sirdij! Nāc, saki, ka mīli mani, un varbūt tevi iemīlēt spēšu arī es!.. Ko tu gribi no manis?! Tu piederi pie tā dzimuma, kuru es tagad nīstu! Tavs daiļums man draud ar jaunu nodevību! Ej, projām, atstāj mani vienu!..

Pārējie viesi mitējuši dejoj, tie aizgūtnēm smejas par teatrālo ainiņu starp mācītāju un gandrīz kailo meiču.

Grijē. Nabaga bērns, viņi tevi piekrāpuši. Tev vajadzīgs bagāts un laimīgs vīrietis. Ej atpakaļ, tur tu tādu atradīsi - viņam ir viss, lai to mīlētu skaistules: pils, karietes, bet man ir vien mīla un uzticība...

Pēkšņi no viesu pulka izbrāžas Lesko - meža gariņš, un aizdejo ar de Grijē pārbiedētās Venēras vietā. Publika aplaudē. Balle turpinās.

Lesko ierāvis de Grijē stūrī.

Lesko. Tu gribi, lai tevi iesēdina jau šovakar pat?!

Grijē. Es varētu tikai sapņot par to!

Lesko. Manonu vēl neesi redzējis?

Grijē. Un nekad arī vairs neredzēšu...

Lesko. De Grijē, tas esat jūs?/piepaceļ de Grijē masku/.

Grijē./skauj Lesko/ Viņa ir atsūtījusi ziņu, ka šovakar neatnāks...

Lesko. Viss nojūk?

Grijē. Viņa pavadīs nakti ar marķīzu...

Lesko. Tad pārceļam uz rītdienu!

Pēkšņi de Grijē satver Lesko aiz vaigiem, tas pūlas kliegt, taču velti.

Grijē./rāmi, stingri/ Nekavējoties, tūlīt pat, tu iesi uz kazarmām, paņemsi divus kareivjus, dosies pie marķīza, izvilināsi to no mājām un ar varu turēsi tik ilgi, kamēr es neizvedīšu no viņa nama Manonu!
/atlaiž/ Dožu tev stundu laika!

Lesko. Pat netaisos!/tausta seju/ Tu esi cūka!..

Grijē. Dari, ko teicu!

Lesko. Tu vari man iepūst - es netaisos nekur iet!

Grijē. Tad šovakar pat tevi arestēs! Policijai tiks darīts zināms, ka tu esi nošāvis to nelaimīgo cietumsargu.

Lesko. Bet to taču izdarīji tu!..

Grijē. Ir liecinieks, kas apzvērēs, ka es neesmu šāvis - tu to zini!

Lesko. Jebkurš pateiks, ka es gībstu ieraugot asinis...

Grijē. Šoreiz viņš tev nav jānogalina.

Lesko. Es nešāvu...

Grijē. Tev atlicis jau mazāk par stundu!

Lesko. Brāli!..

De Grijē strauji prom pie deļotājiem. Venēru atkal dancina āzis.

De Grijē no jauna pagrūž to malā.

Grijē./Meitenei/ Es gribu, lai tev būtu jautri! Lai tava dzīve būtu skaitāka par manējo, lai tava sirds atrastu pretmīlu!..

De Grijē griež mežonīgu danci.

Āzis./de Grijē/ Es jūs izsaucu uz divkāju, mans kungs!

Grijē. Esmu jūsu rīcībā - rīt no rīta Palerojāla dārzā, aiz lapenes!

Deja turpinās. De Grijē dzied līdzī pazīstamajai melodijai.

Lesko kungs ir jau prom.

5. aina.

Marķīza de A. pils. Ēdamistaba. Uzklāts, bet vēl neaiztikts galds divām personām. Manona staigā tam apkārt ar nošu lapām rokās. Viņa pūlas izdziedāt Pergolezi āriju. Manona ir tērpusies vīrieša uzvalkā. Pēkšņi ienāk de Grijē. Joprojām maku balles abata melnajā sutanā.

Manona. Ā! Tas esat jūs, mans mīļotais! Ak, Dievs, cik jūs esat drosmīgs! Kas varējā jūs šodien gaidīt šeit!..

Grijē. Jūs tomēr pošaties uz masku balli?

Manona. Ak, nē. Vienkārši marķīzs vai traks paliek, redzot mani šajos svārkos - viņš nespēj aizmirst mūsu bēgšanas nakti. Bet vai jūs to atceraties, mans kavalieri?..

Manona skauj de Grijē, viņš to atgrūž.

Manona. Ak, es lasu jūsu acīs, ka tomēr alkstat manis, manu nabaga abat!

Grijē. Jums šajā brīdī jāizšķiras, ko esat nodomājusi iesākt, jo mana sirds vairs nespēj izturēt tik smagus pārbaudījumus, tā pagurst, tā drīz lūzīs no bēdām.

Manona nometas uz ceļiem, apskauj de Grijē kājas.

Grijē. Par vēlu jums manis dēļ asaras ket. Jūs liekuļojat bēdas, ko nepavisam nejūtat. Vislielākās mokas jums droši vien sagādā mana klātiene, kas vienmēr ir traucējusi jūsu izpriecas. Atveriet acis, paskatieties uz mani - asaras nemēdz liet tāda nelaimīgā dēļ, kurš ir nežēlīgi pievilts un pamests!

Manona. Tiešām, es būšu vainīga, tik ļoti jūs apbēdinādama un satraukdama, bet lai debess mani soda, ja būtu to gribējusi vai apzinājusies savu vainu...

Grijē. Cik pretīga izlikšanās! Skaidrāk nekā jebkad es redzu, ka tu esi mele un bezgode. Tagad es pazīstu tavu zemisko dabu! Ardievu!.. /pūlas spert soli, Manona viņu tura/ Simtreiz labāk es mirstu nekā uzturu jēlkādus sakarus ar tevi. Lai debess mani soda, ja es vēl pagodinu tevi kaut ar skatienu!.Zvēru pie sava vectētiņa suņa!.. Paliee pie viņa, mīli viņu, nicini mani, aizmirsti godu un pieklājību! Es smejos par to, man viss vienalga!..

Joprojām pūlas izrauties, Manona tura viņa kājas jo cieši.

Grijē. Ļaujiet man iet, tas bija viss, kādēļ šurp nācu, ak, laidiet! /pēkšņi skauj Manonu/ Ak, es esmu necilvēks, es neesmu tādas meitenes mīlas cienīgs!.. /skūpst Manonu/ Apžēlojieties par mani un piedodiet!

Manona. Nē, man ir vajadzīga jūsu labestība, uzkaļusot manus attaisnojumus!

Grijē. Es neprasu no jums attaisnošanos! Es piekrītu visam, ko esat

izdarījusi. Kāda gan man var būt daļa gar jūsu rīcības iemesliem? Neliedziet vien savu sirds maigumu! Vai arī bez žēlastības parakstiet man nāves spriedumu! Šeit, mana sāncenša namā!

Manona. Manu kavalieri, ja jūs uzreiz būtu runājis tik skaidru valodu, tad jums būtu aiztaupīts daudz rūgtuma, bet man - sāpīgs skats. Tā kā jūsu ciešanas rada vienīgi greizsirdība, tad es tās nekavējoties būtu remdinājusi, soloties tūlīt pat sekot jums kaut līdz pasaules malai. Bet es iedomājos, ka jūsu bēdu īstais iemesls ir gluži cits... Taisni šī doma mani pēkšņi samulsināja...

Grijē. Ak, sakiet ātrāk!

Manona. Kaut gan es nejūtos vainīga, es tagad atjaušu, ka visas zīmes liecina man par sliktu.

Grijē. Par ko jūs runājat, mana mīļā?

Manona. Par to meiču, kuru mēs ar marķīzu jums aizsūtījām. Jūs, šķiet, viņu ieraudzījis, esat nodomājis, ka es atsakos no jums un palieku šeit...

Grijē. Nē, mīļā Manon!...

Manona. Esiet man sogis vien pēc tam, kad būšu jums visu paskaidrojusi

Grijē. Ak, es nemaz nevēlos dzirdēt!

Manona. Atzīstos, šī nama greznums mani savaldzināja.

Grijē. Te ir daudz istabu?

Manona. Un iekārtotas ar neticamu gaumi un rūpību! Man acumirkļi bija skaidrs, ka šī bagātība ir kā radīta jums un man, un tāpēc es atrunāju marķīzu iet uz masku balli, bet gan nolēmu izdibināt viņa domas par jums, noskaidrot, kādas izredzes mums būtu satikties, ja mēs abi turpmāk dzīvotu uz viņa rēķina.

Grijē. Tas nebūtu iespējams!

Manona. Un ziniet, ko viņš jautāja? Vai es nenožēlojot, ka esmu jūs pametusi! Bet jūs taču bijāt tik mīļš pret mani, es atbildēju, ka

būtu dīvaini, ja es jūs nīstu. Un tad viņš teica: "Ja es varētu ticēt, ka viņš noskaņots sadzīvot ar mani, es pirmais piedāvātu viņam savus pakalpojumus un pretimnākšanu". Tas taču bija tieši tas, ko es pūlējos mums izgādāt!

Grijē. Bet, dārgā Manon!..

Manona. Jūs vēl neesat noklausījies visu!.. Un tad to ierosināja marķīzs: lai jūs spētu pārdzīvot zaudējumu, viņš izdomāja aizsūtīt pie jums savu mīļāko, kuru manis dēļ bija atstājis.

Grijē. Tas ir neiespējami...

Manona. Bet vai es vairs varēju atkāpties? Tikai piekrītot es atvairīju jēlkādas aizdomas, ka mēs abi vēlētos dzīvot uz viņa rēķina...

Grijē. Es to nespēju saprast, mans Dievs!..

Manona. Redziet, tā viss norisinājās. Es neko neslēpju no jums - nedz savu izturēšanos, nedz nodomus. Meitene ieradās, man viņa patika, un, tā kā es nešaubījos, ka mana prombūtne jūs sāpinās, tad patiesi vēlējās, lai viņa kaut vai īsu brīdi jūs priecētu, jo uzticība, ko es prasīju no jums, taču ir sirds uzticība...

De Grijē cieši apskauj Manonu.

Grijē. Ak, Dievs, viņa nav viltīga, nav divkosīga, viņa ir vieglprātīga un pārgalvīga. Viņa grēko bez ļauna nodoma! Piedod viņai!.. Bet nakts? Ar kuru no mums jūs būtu pavadījusi nakti?

Manona. Redziet, manu mīļo abat...

Grijē. Nē, es negribu, lai jūs atbildētu! Klusējiet!.. Un nāciet man līdzi!

Manona. Jūs nepiekrītat manam plānam?

Grijē. Vai tad jums vēl nepietiek ar to, ka es piekrītu visam, ko esat darījusi līdz šim? Es piekrītu, ticiet man, piekrītu! Kā citādi gan es spētu ar jums turpmāk dzīvot?! Nāciet!

Manona. Mēs dodamies prom?

Grijē. Vai tiešām jūsu nožēla nav bijusi īsta?

Manona. Es vismaz paņēmu tos desmit tūkstošus - tie ir mani, marķīzs man tos jau uzdāvināja.

Grijē. Mēs neņemsim no šejienes neko, pilnīgi neko! Esmu stingri izlēmis rīt pat doties pie sava tēva. Es ticu, viņš beidzot sapratīs, ka mana mīlestība nav vien jaunības neprāts - kā viņš iedomājās mūs pirmo reizi šķirot. Un tad mēs paši nopirksim sev nelielu namu kādā no priekšpilsētām, un, protams, kariete, opera, bērni... Dievs mums palīdzēs!

Manona. Bet kur tad mēs tagad, naktī iesim, un ko teiksim marķīzam, kad viņš atnāks?

Grijē. Marķīzs neatnāks ātrāk nekā mēs aiziesim.

Manona. Tad jums ir kāds sakars ar viņa tik steidzīgo aiziešanu uz regenta pili?

Grijē. Ja par regentu uzskata jūsu brāli...

Manona. Mans kavalieri!..

Grijē. Marķīzu apsargā divi braši gvardes kareivji, un viņš tiks atlaists brīvībā tikai tad, kad es došu jūsu brālim zīmi.

Manona. Ak, mans mīļais, mīļais Dieva vietniek! Cik jūs esat drosmīgs! Tad jau marķīzu turēs kaut līdz rītam.

Grijē. Cik vajadzēs, tik arī turēs!

Manona. Tad jau pats liktenis mums ir lēmis pavadīt nakti šeit!

Grijē. Es gan to nevēlētos...

Manona. Bet jūs taču pats teicāt, ka marķīzu atbrīvos tikai pēc jūsu zīmes!

Grijē. Mēs nopirksim sev namu paši...

Manona. Jau šovakar?

Grijē. Jau rīt es runāšu ar tēvu...

Manona. Bet kur mēs vadīsim šo brīnumaino nakti?

Grijē. Izdomāsim...

Manona. Jūs ieņemsit sava sāncenša vietu pie šī vakariņu galda, gulēsiet viņa palagos, bet rīt no rīta agri aizbrauksiet ar viņa mīļāko!
 Grijē. Nē, protams, nē! Mana sirds, mīļā Manon, tad nespētu elpot pilnu krūti...

Manona. Jūs esat tirāns!

Grijē. Vai tiešām jūs tā domājat?!

Manona. Protams!

Pēkšņi ņem no galda zvaniņu, skaļi skandina to.

Grijē. Ko jūs darāt?!

Ienāk divi livrejās tērpti kalpotāji.

Manona./kalpotājiem/ Marķīza kungs aizkavēsies! Viņa vietu aizņems šis cienījamais Dieva kalps. Variet pasniegt.

De Grijē spiests ieņemt marķīza vietu iepretim Manonai. Dziļā klusumā abi tiek apkalpoti. Manona knapi spēj savaldīt smieklus.

Kalpotāji prom.

Manona. Jūs izskatāties pēc pārbiedēta trusiša!... Vai nelūgsimies pirms maltītes, abata kungs?

Grijē. Jūs esat tik neaprēķināma, mīļā!...

Pēkšņi Manona iet pie de Grijē, iesēžas viņam klēpī un apskauj.

Manona. Velciet taču vienreiz tos paltrakus nost!

Grijē. Varbūt tomēr dosimies uz guļamistabu?

Manona. Nē, gērbieties nost! Tagad un tūlīt, mācītāja kungs!

Grijē. Jūsu drānas ir daudz nepiedienīgākas, es negribu jūs redzēt tādu!

Manona ir jau daļēji izgērbta, kad negaidīti, ar troksni atsprāgst durvis, un pa tām ieskrien abi marķīza de A. zaldāti. Aiz tiem izspūris, saplēstām drēbēm arī pats marķīzs. Viņš velk pa zemi kādu saini. Grijē, ar Manonu klēpī, nespēj pat piecelties no krēsla.

Grijē. Kur ir Lesko?! Lesko!!!

Marķīzs./zaldātiem/ Sasiet viņu!!!

Zaldāti metas pildīt pavēli. Manona tiek atstumta malā.

Grijē./Manonai/ Piesedzieties! /marķīzam/ Manās dzīslās rit tīrākas un dižciltīgākas asinis par tavām, izvirtuli! Jums ir zināms mans tēvs!..

Marķīzs. Tagad gan viņš, pilnīgi droši, atteiksies no tevis.

Grijē. Jūs vienīgi gribat tikt no manis vaļā! Jūs nespējat piekļūt Manonas sirdij, nenogalinot mani! Bet tas tev visviens neizdosies! Viņa ir uzticīga vienīgi man, aplieciniet to, Manon!

Marķīzs. Arī šī ielene man nav vajadzīga!

Grijē. Vēl vārds, un es jūs... es jūs...

Viņam jau ir cieši aiz muguras sasaistītas rokas.

Marķīzs. Arī jaunkundze atgriezīsies savā restotajā ligzdinā, un šoreiz uz visiem laikiem!

Grijē. Bet mēs taču nekā neesam izdarījuši! Ko jūs mums varat pārnest? Vai ir kas pazudis? Visi desmit tūkstoši ir vietā!

Marķīzs. Uzskatīsim, ka tie ir pazuduši. Un kuram no mums gan ticēs?..

Grijē. Lesko! Kur ir Lesko?! Ko jūs esat ar viņu izdarījuši?

Pēkšņi marķīzs ar plašu žestu atritina saini. Tajā izrādās ievīstīta asiņaina Lesko kunga galva. Manonas kliedziens. Klusums.

Grijē. Marķīza kungs, bet vai jums nešķiet, ka ar nabaga Lesko nāvi mūsu apgrēcība ir izpirkta?..

Marķīzs. Es jūs nesaprotu, mācītāja kungs...

Grijē. Jūs taču esat jau atriebījis! Tagad jūs varat mūs atbrīvot!..

Marķīzs./pēc brīža,Manonai/ Jaunkundz, jūs dzirdējāt? Šis Dieva dēls ir sūtījis jūsu brāli drošā nāvē, nogalinājis viņu, un tagad vēlas šo grēku izpirkt ar sava upura asinīm!..

Grijē./ārkārtīgi uzbudināts/ Jā, tas ir mūsu upuris! Tā ir mūsu mīla!

vislabākā liecība! Tas, visbeidzot, būtu godīgi!!!

Manona./skauj de Grijē/ Mans mīļais kavalieri!..

Grijē. Pasakiet viņam! Tas nav jūsu brālis, tas ir mūsu upuris!!!

Manona ar skūpstu aizspiež de Grijē muti. Viņš noklust, ķermenis atslābst. Manona vēl pūlas to noturēt, taču nespēj, de Grijē nokrīt nekustīgs pie viņas kājām.

Marķīzs./pēc brīža/ Es jūs nesaprotu, jaunkundz... /zaldātiem/ Vediet viņus prom!

Zaldāti ņem de Grijē ķermeni, Manona viņiem seko pati. Marķīzs ietin atpakaļ Lesko kunga galvu un, tāpat, vilkdams to pa zemi, prom.

6. aina.

Šatlē cietums. Kavaliera de Grijē kamera. Viņš ir vienā kreklā, abata sutana viņam ir atņemta. Pēkšņi kamerā ienāk de Grijē kungs-kavaliera tēvs, aiz viņa Tiberžs. Kavalieris irpatiesi pārsteigts Dēls neveikli apskauj tēvu, tad de Grijē kungs apsēžas, bet kavalieris paliek stāvam.

Tiberžs. Es jūs sameklēju, es paziņoju jūsu tēvam!

Grijē./nepagriezies/ Paldies, mans draugs...

Klusums.

Tēvs. Cik nelaimīgs gan ir tāds tēvs, kurš spiests vērot sava dēla mākslotu pazemību un neīstu lēnprātību...

Grijē. Es galvoju, mans kungs, mana pazemība ir patiesa!

Tiberžs. Ticiet viņam, kungs!

De Grijē salecas, taču neko nesaka Tiberžam.

Tēvs. Un tā ir mūsu dzimtas cienīgākā pārstāvja pazīme!..

Grijē. Es netīkoju dēvēties par mūsu dzimtas cienīgāko pārstāvi, esmu pelnījis jūsu pārmetumus, bet es jūs lūdzu, neesat tik bargs un neuz-

skatiet mani par viszemiskāko cilvēku pasaulē!

Tiberžs./tēvam/ Tik asus vārdus viņš nav pelnījis!...

De Grijē kā dzelts apmetas pret Tiberžu.

Tiberžs. Jūs, mans draugs, vēlaties, lai es... es jūs atstāju vienus?

Grijē. Cik attapīgs esat!

Tiberžs. Vai jūs vēl joprojām dusmojat, ka pagājušoreiz aizgāju neatvadījies? Ticiet man, es joprojām pats nespēju sev to piedot...

Grijē. Piedodiet un ejiet ārā!

Tiberžs strauji prom.

Tēvs. Tu esi netaisns pret draugu, kurš, tāpat kā es, vēlas vien kļiedēt tavus nomaldus.

Grijē. Arī jūs par nomaldiem dēvējat mīlestību, kuru gan labprāt tiecieties baudīt paši. Ak, tēvs, vai tiešām jūsu asinis, kas rit arī manās dzīslās, nekad nav iekvēlinājušas tādas pašas jūtas? Jā, mīlestība padarījusi mani pārāk maigu, pārāk kaislu, pārāk uzticīgu un varbūt pat pārlietu iztapīgu tik apburošas mīļākās iegribām - vai jūs saskatāt te kaut ko apkeunojošu? Es allaž, tēvs, esmu jūs cienījis un mīlējis, un nekad, kā jūs, iespējams, iedomājaties, neesmu atteicies nedz no goda, nedz no pienākuma...

Tēvs. Klustiet!../aizgriežas, nedroši/ Bet mīlestībai piedien laulības saites...

Grijē. Mīļais tēvs, vai man nosaukt hercoga vārdu, kurš visas Parīzes acu priekšā uztur divas dāmas? Bet to grāfu, kurš jau desmit gadus ir tik uzticīgs savai mīļākajai, kāds nekad nav bijis pret paša sievu, tu man vari nosaukt pats. Tad vēl mēs kopīgi varam uzskaitīt to kunigu goda vārdus, kuriem blēdīga kāršu spēle ir viņu vienīgais iztikas avots: princis de...

Tēvs. Nevajag!

Grijē. Kas attiecas uz maniem tīkojumiem pēc grāfa maka, tad es tikpat viegli spētu pierādīt, ka arī šajā ziņā man ir bijuši priekšgā-

jēji, vien gods man liedz kopā ar sevi nosodīt visus tos, kurus es varētu minēt par piemēru. Jā, šo manu vājību, tēvs, jums ir tiesības un pienākums nosodīt!

Pēkšņi tēvs apskauj kavalieri.

Tēvs. Te man jānosoda pašam sevi - esmu rīkojies nežēlīgi, liegdams jums naudu. Mīļajam Tiberžam taisnība!..

Grijē. Es jums nepārmetu...

Tēvs. Cik tev gadā ir nepieciešams?

Grijē. Ko nu vairs par to, tēvs... Man jums jāatzīstas, ka ir bijuši brīži, kad esmu vēlējies jūsu nāvi, lai tiktu pie jūsu naudas.

Tēvs. Ak, uz kādu grēku esmu jūs vedinājis, mīļais dēls! Tad ziniet, no šī brīža jūsu izdevumi netiks ierobežoti. Apskauj mani!/skaujas/.

Grijē. Tēvs, jūsu piedošana man ir pat svarīgāka par paša mokām.

Tēvs. Man jāmīl tevi, dēls, lai kāds tu arī būtu!..

Grijē. Jūsu piedošana man līdzēs nesalauztam panest soda smagmi!

Tēvs. Kāda soda?

Grijē. Ziniet, tēvs, šoreiz mani tas nebaida. Pat lūdzos, lai ieslodzījums man tiktu aizstāts ar rīkstēm...

Tēvs. Par ko gan, dēls?

Grijē. Esmu mēģinājis krāpt markīzu, to taču zināt.

Tēvs. Viņš tevi nevaino, un arī tiesnesis neredz iemesla šē tevi ilgāk turēt... Ak, dēls, pavisam aizmirsu jums atklāt sava apciemojuma iemeslu. Jūs esat brīvs, mana kariete jūs gaida!

Grijē. Tas nevar būt, ka markīzs...

Tēvs. Mēs runājam ar viņu, viņš cieņas pilns pret mūsu ģimeni. Tu, dēls, nepriecājies?!..

Grijē. Kā gan es to varu! Ak, mīļais tēvs, jūs nezināt, kādu laimi manā sirdī sējat!

Tēvs. Ak, viltniek!../pēkšņi svinīgi/ Kavalieri, līdz šim es vienmēr

esmu vēlējies, lai tu kļūtu Maltas ordeņa bruņinieks, bet tagad redzu, ka tavas sliekšmes ir vērstas uz citu pusi. Tevi valdzina skaistas sievietes... Vai nav tiesa? Vai tā ir tā laime, ko es jūsu prātā sēju? Grijē. Ak, gudrā tēva sirds...

Tēvs. Esmu nolēmis, mans dēls, sameklēt tev kādu, kas tev patiktu. Saki man skaidri un gaiši, ko tu par to domā?

Grijē./pēc brīža/ Nav vajadzības meklēt... man tāda ir...

Tēvs. Es tev sameklēšu tādu, kas būs līdzīga Manonai, tikai labāka. Teiksim, uzticīgāka.

Grijē. Ticiet, mīlo tēt, viņa nav mani vilusi, viņa nav uz to spējīga... Jūs atasaucaties uz marķīzu, vai ne?! Aiz naida viņš ir nomelnojis Manonu, jums radies briesmīgs priekšstats. Nāciet,/iestājas durvīs/ es nekavējoties ne mirkli vēlos jums viņu parādīt - jums lūkšies viņa tikpat daļa kā man...

Tēvs. Gana, dēls. Turklāt viņu redzēt mums vairs nemaz nebūs ļauts.

Grijē. Es esmu pārliecināts, ka jūsu sirds nav cieta.../pēkšņi/ Kur viņa ir?!

Tēvs. Man nav zināms. Bet apvainojums ir gana smags, lai viņa netiktu atšķirta no sabiedrības.

Grijē. Jūs taču teicāt, marķīzs ir mums piedevs!

Tēvs. Tev, ne viņai. Marķīzs pazīst mūsu dzimtu...

Grijē. Jūs, tēvs, izpestīsiet arī viņu!

Tēvs. Tas nav iespējams.

Grijē. Nāciet, es jums saku!

Tēvs. Jau parīt viņu aizsūtīs pāri okeānam. Viss. Tur vairs nav līdzams, mīlais dēls!

Grijē. Es zinu, tēvs, jūsu maigā sirds, jūsu mīlestība pret mani var vēl kaut ko darīt...

Tēvs./svinīgi/ Mans ieskats ir mūsdienīgs, mans dēls: es ļauju bērniem pašiem brīvi izvēlēties sev dzīves ceļu. Vien paturu tiesības

palīdzēt ar padomu. Un šoreiz tas ir tāds:...

Grijē. Nepaliekiniet manu izmisumu, tēvs, piespiezdams mani jums neklausīt. Es nespēju iet jums līdz, tāpat kā nevarēšu dzīvot vairs pēc jūsu cietsirdīgā soļa. Es teikšu ardievas uz visiem laikiem!
 Mana nāve, par ko jūs drīz vien dabūsi dzirdēt, varbūt atkal ^{jūsos} pamodinās tēva jūtas pret mani!

Tēvs./pēkšņi/ Es labāk redzu tevi mirušu, ne neprātīgu!

De Grijē acumirkļi prom.

Tēvs. Dēls!..

Gaitenī rosība, kņada. De Grijē vietā, ^{piedis} plaukstu sa-
 dauzītajai pierai, kamerā ienāk Tiberžs.

Tiberžs. Es dzirdēju jūsu sarunu... piedodiet, kungs...

Tēvs./pēc brīža/ Viņš ir prom? /Tiberžs apstiprinoši pamāj/ Es pasludinu jūs par savu mantinieku, mans dēls...

Klusums.

Tiberžs. Ak, mīļais Dievs, jel piedod man!..

Tiberžs lēni tuvojas de Grijē kunga skavām. Negaidīti Tiberžs iesplauj viņam sejā. Prom.

7. aina.

Havdegrāsas osta. Aiz silķu mucu krāvuma pietauvoti burinieki. Ierindā, šautenēm uz pleca stāv trīs kareivji, tos komandē stalts Gvards. Arī viņš ir bruņots. Šeit ir arī uzbudinātais kavalieris de Grijē, joprojām vienā krekļā. Katrā rokā viņam ir pa pistolei.

Gvards./kareivjiem/ Uz pleca ņemt - viens, divi... Uz la-abo! So-
 oļos, marš!.. /tie pilda pavēles/ Stāt! Uz la-abo! Mier-rā!

Gvards piesoļo pie de Grijē, salutē.

Gvards. Atļaujiet ziņot, kavaliera kungs, manā pakļautībā esošā vie-

nība uzbrukumam gatava!

Grijē./nevaļīgi/ Paldies, paldies...

Gwards. Kavaliēra kungs, pārbaudiet taču! Esmu izvēlējis pašus izcilākos zēnus!

Grijē. Jā, ļoti labi.../lūkojas kugu virzienā/.

Gwards. Dodiet taču kādu komandu pats!

Grijē. Es jums ticu.

Gwards. Lūdzu, kavaliēra kungs!

Grijē. Uz la-abo.../karavīri izpilda/. Trīs soļus uz priekšu... Apkārt griezties... /aizkustināts/. Paldies, mani mīļie, paldies!

Izvelk no bikšu kabatas naudu, izdala kareivjiem un gvardam.

Gwards. Jūs taču to solījāt pēc veiksmīga uzbrukuma!..

Grijē. Uzbrukums nedrīkst būt neveiksmīgs, mani draugi!

Gwards. Protams, kavaliēra kungs! Mēs esam gatavi!/dod zīni kareivjiem,

Kareivji./rej/ Vienmēr gatavs, visi par vienu, viens par visiem!!!

Grijē. Klusāk taču!

Gwards. Ak, piedodiet!.../kareivjiem/ Brīvi...

Kareivji acumirkļi sāk intensīvi sildīties. Acīmredzami, šeit ir

ļoti auksts. Grijē, aizslēpies aiz mucām, vēro kugus.

Gwards, Varbūt tik aukstā laikā viņas šurp nevedīs...

Grijē./asi/ Vedīs!

Gwards. Protams, vedīs, protams! Es gan varu mulķīgi runāt!..

Grijē. Kugis bez viņām neaties!

Gwards. Protams, neaties, protams...

Grijē. Bez vienas aties!

Gwards. Protams, aties, protams... Redzat, kungs, es puīšiem par jūsu doto naudu nopirku arī siltos apakškreklus/liek vienam no kareivjiem atpogāt mundieri/.

Grijē./nepaskatījies/ Jāiet no kreisās...

Gwards. Kā lūdzu, kavaliēra kungs?

Grijē. Ko lūdzu?

Gwards. Nekas, nekas... Es brīnos, kavaliera kungs, kā gan jums nesalst?

Grijē. Brauc!!!

Visi pie mucām.

Gwards. Cik tad to meiču... tas ir, dāmu tur ir?/skaļi skaita/

Grijē. Divpadsmit.

Gwards. Bet kā mēs spēsim atrast īsto? Viņām taču plikas galvas kā olas, atvainojiet.

Grijē. Tā nav jūsu darīšana! Jūsu rūpes ir apsargi!

Gwards. Protams, mans kungs, protams!.. Bet to ir veseli astoņi... mēs esam tikai pieci...

Grijē. Viņiem, varu zvērēt, nekad vēl nav uzbrukts. Es pieļauju, ka viņu šautenes nav pat pielādētas. Turklāt, pasakiet man, kāda gan viņiem ir starpība - divpadsmit vai vienpadsmit meičas nonāks Amerikā?

Gwards. Protams, nonāks, protams, kaķim skādrs...

Grijē. Esiet gatavi!

Gwards./kareivjiem/ Mier-rā!

Grijē. Tūlīt viņas kāps ārā no ratiem, tūlīt sitīs mūsu stunda!

Gwards. Ak, bet mums taču nev izstrādāts uzbrukuma plāns!

Grijē. Mēs viņus ielenksim no kreisās puses!

Gwards. Mier-rā! Uz pleca ņemt!

Grijē./svinīgi/ Nāvi vai uzvaru!

Metas uz cīņas vietu pirmais. Aiz viņa gwards, tad kareivji. Pēc mirkļa atskan šāvieni, sieviešu spiedzieni, klaigas. Pēkšņi no cīņas vietas, pametot ieročus, ausis aizspieduši, atpakaļ drāž visi trīs kareivji. Prom uz otru pusi. Vēl šāvieni. Atpakaļ arī de Grijē un gwards.

Grijē. Nelaimīgie glēvuļi! Nodevīgie suņi!..

Gwards. Nevajadzēja viņiem maksāt visu uzreiz!

Grijē. Vai tad drosmi var nopirkt?! Ak, zemiskās dvēseles!

Gwards. Varbūt... varbūt, kungs, es mēģināšu sameklēt kādu citu?

Grijē. Esmu atdevis visu naudu.

Gwards. Es nežēlošu savējo!

Grijē. Kugis atiet jau pēc divām stundām!

Joprojām skan sardzes šāvieni. De Grijē un gwards spiesti slēpties aiz mucām.

Gwards. Bet ko tad?.. Labi, dosimies cīņā abi vien! Mēģināsim, esmu gatavs!.. /de Grijē neatbild/ Kas noticis, kavaliera kungs? Dosimies cīņā! /lec kājās, de Grijē paliek sēžam/. Jā, jums taisnība - diviem pretastoniem nav jēgas... /apsēžas/ Ak, kā gan es jūtu jums līdz!

Grijē. Vai zināt, kur Parīzē ir Sensilpīcijas garīgais seminārs?

Gwards. No Parīzes šurp vairs nepaspēt.

Grijē. Atrodiet tur abatu vārdā Tiberžs, un atvainojieties manā vārdā, ka nespēšu tuvākajā laikā atdot viņam parādu.

Gwards. Šo uzbrukumu balsstīja mācītājs?..

Grijē. Viņš nenojauta manus nolūkus... Lai gan, varbūt arī nojauta... Vai absolāties turp aiziet?

Gwards. Protams, mans labais kungs!.. Bet kur tad dosieties jūs?.. Uz kugi?! Kavaliera kungs, uz kugi?! Jūs brauksiet kopā ar viņu uz Jauno Orleānu?!.. Bet turp taču vēl neviens nav devies labprātīgi! Jūs nepazīstat katordzniekus!..

De Grijē iziet no mucu aizsega. Acumirkļi atkal atskan šāvieni. Viņš demonstratīvi noņem savas pistoles un paceļ rokas. Šāvieni pamazām klust.

Gwards. Ak, Dievs, mans kungs!..

De Grijē nepagriežas. Pēkšņi Gwards slepus ieliek de Grijē bikšu kabatā nesen saņemto naudu. Šāvieni ir apklusuši. Paceltām

rokām de Grijē dodas uz kuģi. Prom.

Pēc brīža gwards negaidīti nometas ceļos un nopakaļ de Grijē ilgi skaita lūgšanas latīņu valodā.

8. aina.

Atlantijas okeāns. Burinieka kravas tilpne. Silķu mucu krāvums. Šaurā spraugā starp tām guļvietu sev iekārtojuši kavalieris de Grijē un Manona Lesko. Manonas gludi skūto galvu sedz lakatiņš, de Grijē vīstas maisa drēbes kankaros. Ik pa brīdim viņš spiests lekt augšā, lai noturētu viļņu bangu izkustinātās mucas, kuras apdāruš viņu 'ligzdiņu'.

Grijē. Kas grib baudīt istu mīlas svētlaimi, tam jābrauc uz Jauno Orleānu! Tur mūs neviens nepazīs, tur mēs nepazīsim nevienu, tur būsim tikai mēs divi vien. Vienīgi tur varēs mīlēt nesavtīgi, bez greizsirdības un neuzticības. Mūsu tautieši brauc turp meklēt zeltu, bet viņi nevar pat iedomāties, ka mēs tur atradīsim daudzkārt vērtīgākus dārgumus!

Manona. Vai tik nelaimīga dzīve ir mūsu pūliņu vērta, mans kavalieri? Nonāvēsimies te, uz kuģa, mans mīlais! Nāve acumirkli izbeigs visas mūsu ciešanas...

Grijē. Neticami - jo tālāk mēs esam no Eiropas, jo tuvāk Amerikai, jo vieglāk un mierīgāk man kļūst ap sirdi!

Manona. Tad vismaz nonāvē mani un mēģini atrast sev labāku likteni citas, laimīgākas mīlotās skavās!..

Grijē. Bet mana mīlā, ticiet vai ne: būt nelaimīgam kopā ar jums manās acīs ir apskaužams liktenis!

Manona. Kā gan tu vari man piedot visu, ko esmu tev nodarījusi?! Es biju vieglprātīga, neuzticīga, nepastāvīga - to taču nav iespējams piedot! Es sev tagad nemitīgi to pārmetu, un nemitīgi pūlos apvaldīt

aizkustinājuma asaras - tu taču esi pilnīgi nenormāls, mans mīlais!
 Griļē. Es jūtos tā itin kā man būtu dzimšanas diena! Ak, patiesi, tā
 taču arī ir - manas otrās dzimšanas diena!

Manona. Kur gan ir redzēts cilvēks, kurš bez vainas dotos trimdā,
 pretī netīrībai un postam!

Griļē. Nē, kāpēc - es esmu slepkava!

Manona. Tu nemaz nevari tāds būt, mans bālais tēls!

Griļē. Kāpēc?! Un mūks, un tavs brālis?

Manona. Tad nogalini arī mani.

Griļē. Es piedāvāju ko citu...

Manona. Nē, tev ir jādzīvo! Tāda sirds kā tava... Nē, es vēlos aiziet
 nebūtībā viena.

Griļē. Ja es jums piedāvātu savu sirdi un roku, es nepateiktu nekā
 jauna. Taču šoreiz gribētu piebilst, ka esmu gatavs šo veltījumu ap-
 liecināt arī pie altāra!...

Manona. Tu esi traks.

Griļē. Ka vēršos pie Dieva?.. Viņš taču ir jau mūs sodījis, un šis
 brauciens, es ticu, ir Dieva dāvana, kuru gan mēs vēl nespējam novēr-
 tēt. Viņš mums ir pavēris ceļu, viņš ir man uzklājis! /īsi lūdzas/.

Manona. Tev vajadzēja palikt seminārā...

Griļē. Tagad, mīļā Manon, viņš mīl mūs arī tādus, kādi esam pašlaik!
 Mums nav vairs jāizliekas labākiem - mēs esam apzinājušies savus
 grēkus.

Manona. Bet vēl jau mēs nespējam iedomāties, kas mūs sagaida.

Griļē. Dievs jau gatavo mums mitekli. Varu derēt, kāda istabene nupat
 ir uzteikusi darbu, lai jau parīt stātos tavā dienestā, bet kādai
 ķēvei ir piedzimis dēls, kas tiks jūgts karietē, kurai tieši šobrīd
 tiek zāgēti dēļi. Un kurā, protams, brauksim mēs abi...

Manona. Uz kuriem?

Griļē. Kur vien tu vēlēsies! Vienīgi šaubos, vai Jaunajā Orleānā

jau ir opera!

Abi smejas.

Grijē. Ja nu vienīgi es varētu to tur nodibināt!

Dzied zināmo Pergolezi operas āriju.

Manona. Tev taču galīgi nav balss!

De Grijē spītīgi dzied tālāk.

Manona./smejas/ Izbeidz, izbeidz! Tā ir tik muļķīga dziesmele! Un tu dziedī šausmīgi!..

Viņa pūlas apklusināt de Grijē. Viņš pretojas, dzied vēl skaļāk. Smiekli, jautrība, ripojošas mucas.

9. aina.

Jaunās Orleānas trimdinieku kolonija. Osta. Ikbrīdi kāds trimdinieks aizripina pa silķu mucai. Gubernators veic tikko atvesto trimdinieču pielaulāšanu vietējiem vīriešiem. Viņa priekšā trīs kankaraini jaunie pāri, visām sievietēm kaili skūtās galvas sedz lakatiņi. Viens no pāriem ir de Grijē un Manona Lesko. Ne-tālu no viņiem sēž Sinnelē un pūlas izstrinkšķināt uz bandžo kā-du vienkāršu melodiju. Kamēr gubernators laulā pirmo pāri, otrā pāra vīrs rūpīgi, ar taustišanu pārbauda savu topošo lauleni, tai kut.

Gubernators./uzlīcis rokas uz abu laulājamo galvām/ No šī brīža un šajā vietā Jaunās Orleānas valsts un varas vārdā, un arī ar Visaugs-tākā ziņu es jūs nosaucu par vīru un sievu, un lai tas tā arī notie-kās!

Laulene. Tas bija viss?

Gubernators. Marš mājās, vīrs tev uzliks štampeli!

Abi vīrieši aizgūtnēm smejas.

Laulene. Bet es vēl esmu slima...

Vīrs. Atkal...

Gubernators. Tu nevari kādreiz arī pirms kāzām pajautāt? Tagad par vēl vēlu!

Laulene. Nekas, es ārstēšos!../skauj vīru/ Kā es varēju zināt, ka man te būs jāprecas?

Salaulātie prom. Gubernators pieiet pie nākošā pāra.

Gubernators./vīram/ Tev taču jau bija tā garā no pagājušā kuga!

Vīrs. Žoržam atdevu. Viņš arī beidzot ir sasparojies.

Gubernators. Tad pasaki, lai atnāk, nokārto tās lietas kā nākās. Nevar taču dzīvot kā ienāk prātā!

Vīrs. Rīt atnāks!

Gubernators./uzlicis rokas uz abu galvām/ No šī brīža un šajā vietā Jaunās Orleānas valsts un varas vārdā, un arī ar Visaugstākā ziņu, es jūs nosaucu par vīru un sievu, un lai tas tā arī notiekās!..

Abi salaulātie prom. Gubernators pie de Grijē un Manonas.

Gubernators. Es jūs sveicu krietnajā Jaunās Orleānas zemītē! Uzzināju no kapteiņa, ka jūs esat izglītoti un cienījami ļaudis.

Grijē. Jā, gubernatora kungs, mēs patiešām tādi arī esam. Paldies par jūsu atsaucīgo sirdi!

Gubernators. Negribu pūlēties izdibināt jūsu ierašanās iemeslus, taču, ja jums piemīt tāds krietnums, es visādi centīšos atvieglot jūsu likteni, bet jūs, savukārt, pacentieties darīt tīkamu arī manu dzīvi šajā mežonīgajā un vientulīgajā vietā. Starp mums runājot, te ir tik daudz muļķu!

Abi ar de Grijē smejas.

Grijē. Ceru, ka neliksim jums vilties.

Gubernators. Kāds prāts, kāda runa!

Grijē. Mums, kungs, ir kāds lūgums.

Gubernators. Istabu atrast būs ļoti grūti...

Grijē. Mums ir kas svarīgāks un steidzamāks!

Gubernators. Pirmajās vakariņās es jūs varētu uzlūgt pie sevis. Izņemuma kārtā, tā teikt.

Grijē. Redzat, kungs, mēs neesam laulāti.

Gubernators. Bet kapteinis man teica...

Sinnelē pārtrauc savu strinkšķināšanu.

Grijē. Jā, faktiski mēs esam nešķirami kā šī jūra no šī krasta, taču mums nav bijusi izdevība to apzvērēt Dieva priekšā. Un tā kā mēs redzējam, ka jūs šajā brīnišķīgajā vietā esat ne vien kungs un pavēlnieks, bet arī, ja tā drīkst teikt, Dieva vietnieks, mēs pazemīgi lūdzam, sperot pirmo soli uz šīs zemes, mūs salaulāt!

Gubernators. Cik labi gan jūs to pateicāt! Patiešām, es taču nebiju pat iedomājies... Dieva vietnieks... Jūs satraucat manu, veca vīra sirdi!..

Grijē. Vai mūsu lūgums būtu izpildāms?

Gubernators. Protams, mīlie draugi, protams! Vienīgi zināt, šeit nav Bībeles. Es pasūtu ar katru kugi, bet katru gadu viņi aizmirst atvest!

Grijē. Dievs vienmēr ir ar mums!

Gubernators. Cik pareizi jūs to pateicāt! Kā jūs domājat, mans jaunais draugs, varbūt man savā runā vajadzētu kaut ko mainīt? Jūs taču to dzirdējāt!

Grijē. Tā ir ļoti laba! Ja nu vienīgi pirmo daļu...

Sinnelē./pēkšņi/ Krusttēv, tevi sauc uz krogu!

Sinnelē bezkaunīgi tieši aplūko atbraucējus.

Gubernators. Iepazīstieties, tas ir mans krustdēls. Vienīgais man tuvais cilvēks šinī kaktā. Atzīšos - es gribu tieši šim zēnam novēlēt Jauno Orleānu. Ar visiem tās salašņām!/smejas/ Sarokojies taču, dēls!

Grijē. Ļoti pātīkami! Kavaleris de Grijē un tā ir Lesko jaunkundze.

Gubernators. De Grijē kundze!

Grijē. Ak, es nevaru vien sagaidīt!

Sinnelē./gubernatoram/ Tevi tur sauc!

Gubernators. Ko tu muldi?! Es taču esmu aizņemts! /Grijē/ Ko jūs, cienītais, gribējāt teikt par to manu runu?

Grijē. Es... es piemirsu...

Sinnelē. Tev jāpateidzas!

Gubernators. Atkal Batists?!

Sinnelē. Nezinu, varbūt...

Gubernators, /Grijē/ Es jums un jaunkundzei apsolu atgriezties stundas ceturkšņa laikā. Dieva vietnieks spiests būt arī kungs un pavēlnieks!

Izvelk pistoli, prom. Sinnelē nekustīgi lūkojas atbraucējos.

Grijē. Ļoti patīkami bija iepazīties!.. Ak, bet gubernatora kungs nemaz nenosauca jūsu vārdu!.. /Sinnelē klusē/ Tur ir gadījies kas nopietns?.. /Sinnelē klusē/ Kā jūs šeit dzīvojat?..

Sinnelē atmugurāki, bez steigas aiziet prom. Klusums.

Grijē. Cik es gan esmu laimīgs, ka beidzot esam šeit nonākuši! Mūsu tautieši kaut kur uz šejieni brauc meklēt zeltu, bet... Manon, jūs vēl neesat bildusi ne vārdu! Jūs redzat, gubernators ir pieklājīgs cilvēks, viņš savu cieņu pret mums ir jau parādījis!.. Manon, sakiet taču kaut ko!

Manona. /ļoti pēkšņi/ Cik te ir briesmīgi! Es nekad... nekad... nekad nespēšu šeit dzīvot, dzirdiet, de Grijē!

Grijē. /skauj Manonu/ Redzat, mīļā, tas zaķis, kurš tur aizcilpo pa lauku - tas tiks cepts mums šodien vakariņās!..

Manona. Dievs to nenokers!..

Grijē. /pēkšņi, kliedz/ Nokers! Nokers!!! Nokers, lai velns pret stenderi!..

10. aina.

Jaunā Orleāna. Osta. Pie silķu mucām. Tie paši, kas I cēliena

1. ainā - de Grijē, Tiberžs, Gubernators, Sinnelē, divi trimdi-

nieki. De Grijē ir novilkts trako krekls, viņam mugurā dažādi
no Tiberža apgērba gabaliem. Tiberžs pūlas apkopt joprojām
klusējošo un šķietami šai pasaulei nepiederošo de Grijē.

Tiberžs. Jūs nedrīkstat neko slēpt no manis, citādi es nespēšu at-
modināt šo nabaga dvēseli./neviens neatbild viņam/ Man jāzina, kas
ar viņu ir noticis, vai dzirdiet?!

Skan kuga radziņš.

Sinnelē. Kugis jūs negaidīs! Taisieties!

Gubernators. Pagaidiet!.. Vienalga, es jūs vairs nekad dzīvē nesa-
stapšu...

Tiberžs. Nu, runājiet taču!

Gubernators. Mūsu kopienā, var teikt - mūsu sīkajā valstiņā ir savas
tradīcijas, sava zināšana, pat sava mūzika, zināt!..

Tiberžs. Bet kas tad notika?!

Gubernators./Sinnelē/ Stāsti nu tagad pats!..

Sinnelē. Kas tur ko stāstīt?! Lai viņi tinās uz kugi un viss!

Gubernators./pēkšņi, de Grijē/ Šurp atsūtīto neprecēto sieviešu lik-
teni pats Francijas regents man ir atļāvis izlemt pašam! Vienam pa-
šam! Un tur nebija nekādas netaisnības! Man bija un ir ļauts!

Tiberžs. Viņš jūs nedzird.

Gubernators./Tiberžam/ Kam jūs dotu priekšroku - šī smirdīgā kakta
ilgstošam iedzīvotājam vai tam, kurš te pat degunu vēl nav apsildījis
Sakiet kā mācītājs - godīgi un tieši!

Tiberžs. Jūs atdevāt Manonu kādam citam.

Gubernators. Es pat vēl neatdevu, es tikai paziņoju! Ievērojiet, mei-
ča bija neprecēta! Un tas nebija vienkārši "kāds cits"!/par Sinnelē/
Šis puisis ir man tuvāks par miesīgu dēlu! Turklāt viņš to jaunkundzi
stipri mīlēja! Nu, saki taču!..

Sinnelē. Smuka meičiņa...

Gubernators. Bet visu taču varēja arī sarunāt! Kāpēc viņiem uzreiz bija jābēg?! Tas ir muļķīgi, pa mazu bērnu modei! Jūs zināt, cik tālu ir tuvākā kolonija? Piecpadsmit dienas ar zirgu! Rēķiniet pats, cik ar kājām! Turklāt bez pārtikas un ūdens! Tur jābūt pilnīgi trakiem, galīgi nenormāliem. Vēl turklāt tieši no kuga - pēc brauciena mums tie cilvēciņi sprāgst kā mušas!

Tiberžs. Manona ir mirusi.

Gubernators. Bet protams! Nu, un kam tad no tā tagad ir labāk?!

Tiberžs. Vai nav iespējams aizkavēt kugi līdz rītam?

Gubernators. Mīļais bērns!..

Tiberžs. Es vēlētos aizvest viņas pīšļus atpakaļ uz Franciju. Es samaksāšu.

Gubernators. Tas nav iespējams! Pagājušomēnes viens mednieks man teica, ka viņš esot uzgājis kautko līdzīgu kapam. Viņam šķitīs, ka kāds pūlējies to rūpīgi slēpt. Bet pirmkārt, tā vieta ir kādas divdesmit jūdzes no šejienes un, otrkārt, nav teikts, ka tur tā jaunkundze arī ir./par de Grijē/ Kad mēs viņu atradām, puisis jau bija šitāds - ne cepts, ne vārīts...

Tiberžs. Jūs viņus meklējāt?

Gubernators. Nu, jā... tas jau nemaz nebija mans pienākums, bet vīrus es aizsūtīju. Pirmajā laikā es viņu pat nometināju savā mājā, bet... to nevarēja izturēt!..

Kuga radziņa skaņas.

Sinnelē. Pietiek, pļurkstēts, pietiek, pietiek! Tūlīt novāks trepes!

Tiberžs ņem pie rokas de Grijē, dodas prom.

Gubernators. Jūs pat neatsveicināsieties, kungs?..

Tiberžs. Dievs man to piedos.

Gubernators./nopakaļ/ Jums jāsaprot, abata kungs, te ir cita zeme, viņam nebija pamata tik traki ņemt to pie sirds!..

Sinnelē. Izbeidz taču! Pietiek laizīt pakajas visādiem mēsliem! Prom viņš ir un cauri! Viss!

Klusums. Tālumā vien matrožu sasaukšanās, kugim atdodot galus. Gubernators./pēkšņi, trimdiniekiem/ Ko jūs te darāt?! Vācieties prom! Kas jūs te ir saucis?!..

Trimdinieks. Mēs jūs apsargājam...

Gubernators. Vairs nevejag! Prom!!!

Trimdinieki prom.

Sinnelē. Tu pirmo reizi nepavadi kugi.

Gubernators neatbild. Sinnelē izvelk no svārku kabatas viskija blašķi, sniedz Gubernatoram. Kamēr tas kāri malko, Sinnelē atsāk strinkšķināt savu bandžo, ļoti strauji, vētraini.

Sinnelē. Beidzot tava sirdsēpziņa ir aizbraukusi.

Gubernators. Vācies! Tu arī vācies prom!!!

Sinnelē bez steigas pieceļas, dodas prom.

Sinnelē. Tu paliec vecs, resnais.

Gubernators metas viņam nopakaļ, taču Sinnelē ir veiklāks - aizbēg, krusttēva spērienu nesaņēmis. Gubernators vēl sviež viņam nopakaļ viskija blašķi. Klusums. Pēkšņi Gubernators sāk gaudot kā vilks, aizvien skaļāk un skaļāk. Gaudas beidzas tikpat negaidīti cik sākušās. Gubernators aiziet pakāļ aizsviestajai blašķei, izdzer to sausu, tad sakārto savas drēbes un uz sāniem noslīdējušo parūku.

Gubernators./skaļi, neredzamai publikai/ Jaunās Orleānas varas un valsts vārdā, no šī brīža un šajā vietā es jūs visus pasludinu par... kuņas bērniem! Mier-rā, viens, div'!

Militārā solī dodas prom, taču pēkšņi viņam pretim iznāk de Grijē. Klusums.

Gubernators./sauc/ Mācītāja kungs!.. Mācītāja kungs, jūs tomēr neaizbraucāt?!.. /Tiberžs neatsaucas/. Jums, de Grijē, nevaļdzēja bēgt no

kuga!.. /izvelk pistoli/ Jums nevajadzēja šeit palikt vairs ilgāk!.. Vēl vienu gadu es nespēju to izturēt - jūsu lūrēšanu, jūsu klusēšanu. Atzīstieties, jūs taču jau sen esat nolēmis mani nobeigt, atriebties, tikai jums nav izdevies to izdarīt, jo mani pārāk labi apsargāja. Un tas jums neizdosies vairs nekad! Pārāk ilgi esmu jūs žēlojis - pilnīgi pareizi tauta runā: sen jūs būtu jānošauj kā utainu suni. Ka ut vai par savas mīļākās slepkavību! Jā, jā, es nojaušu, es vienīgais nojaušu, ka viņa nav mirusi no nespēka. Nē, jūs viņu esat nogalinājis - lai viņu neiegūtu neviens cits! Viņa atču būtu precējusies ar Sinnedē, viņa taču negribētu dzīvot mēslos, un jūs to zinājāt. Un arī es to tagad zinu - jūs esat slepkava!..

Pēkšņi klusējošais de Grijē negaidīti veikli izsit gubernatoram no rokām pistoli un iespiež tās stobru tam pakaklē. Gubernators. Es zināju, es zināju, ka jūs dzirdat... Jūs neuzdrošāsieties šaut... Es taču esmu glābis jūsu dzīvību, tikai pateicoties man... ak, es vecais ēzelis... Nē, es, patiešām, nevaru apliecināt, ka esat viņu noslepkavojis, es pat tā nedomāju - tauta runā, mans krustdēls... žēlojiet, kungs!..

De Grijē atlaiž pārbiedēto gubernatoru, tas sabrūk. De Grijē nomet zemē arī pistoli. Viņš lietīšķi dodas pie mucu krāvuma, pārcilā tās, līdz izvelk no kādas iedobes nelielu sainīti - savumantību - ietītu Manonas lakatā, kurš sedza viņas kailo galvu, ierodoties Amerikā. De Grijē dodas prom.

Gubernators. Nošaujiet mani, kungs! Šaujiet... tā būs pašnāvība... visi taču zina, ka jūs aizbraucāt, un tagad jūs taču dodaties prom, pie viņas... Es palieku vecs, pārāk vecs, pārāk jūtīgs, pārāk kaisls...

De Grijē apstājas, pagriežas atpakaļ.

Gubernators./liek pistoli pie deniņiem/ Tikai nospiediet manu pirks-
tu!.. Citādi es nošaušu jūs!

De Grijē ilgi, joprojām bez jēlkādas izteiksmes vēro gubernatoru.
Grijē./visbeidzot/ Dzīvot ir grūtāk, mans kungs...

De Grijē prom.

Gubernators vēl labu laiku tura pistoli pie deniņiem.

Pēkšņi atskan pamatīga kņada. Tuvojas daudz jautru cilvēku.

Uznāk Sinnenē, vezdams pie rokas stipri izkrāšļotu meiču sliktā
parūkā. Aiz viņiem bariņš jautru trimdinieku.

Sinnenē. Krusttēv, paskaties, kas mums atsūtīts no Parīzes!

Meiča sāk greizi, taču sparīgi dzeidāt āriju no Pergolezi

"Kalpones kundzes". Trimdinieki smejas locīdamies. Gubernators
joprojām tura pie deniņiem pistoli.
